

input

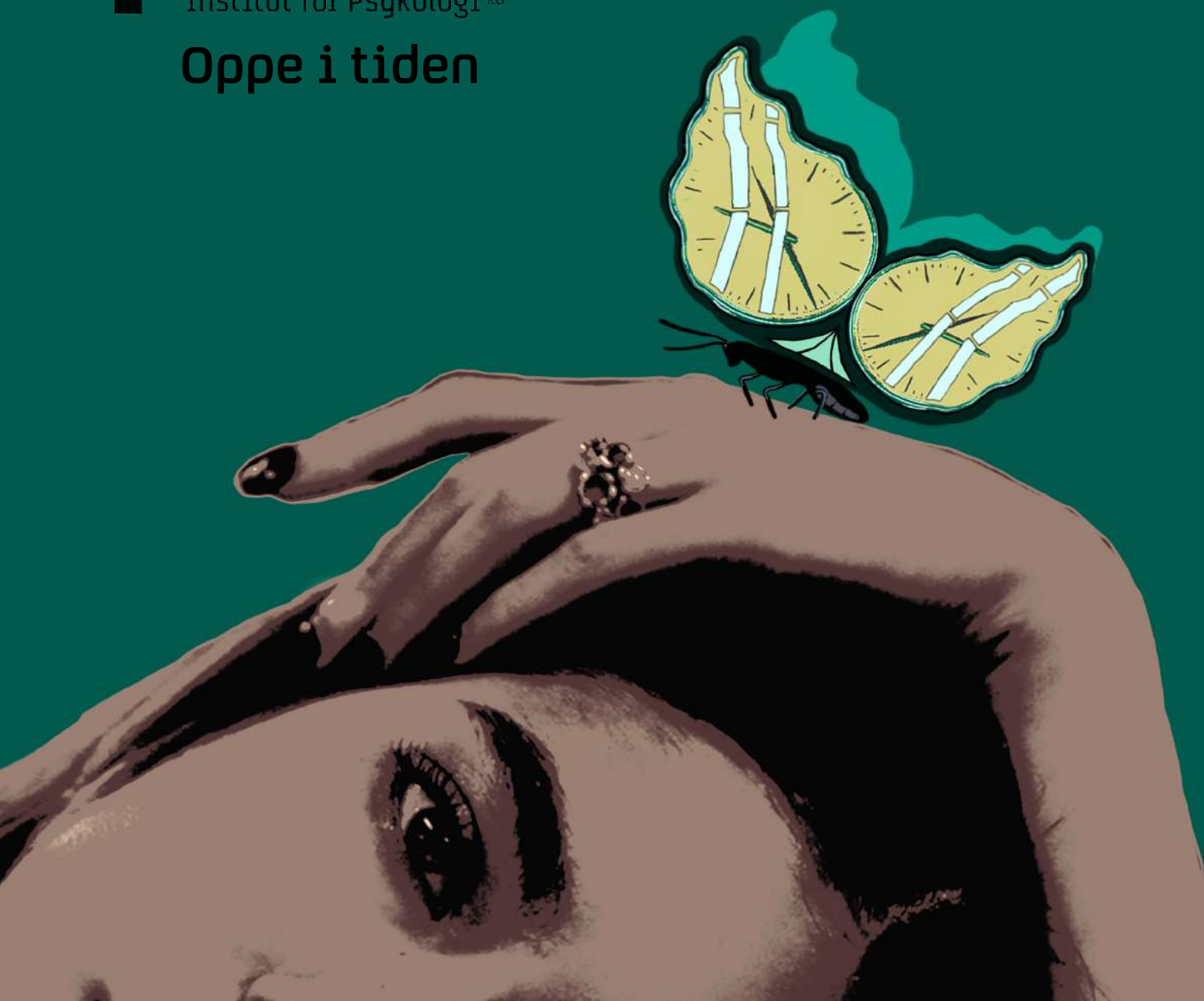
Institut for Psykologi ^{KU}

Oppe i tiden

December 2022 · årgang 54

NO.

2

Indput no. 2, 54. årgang København, december 2022

Layout

Amanda Jørgensen
Emma Holm Jarnbye
Jacob Hoppe Sehstedt
Josefine Bechgaard Lisse
Mie Chan Mian Schmidt (ansv. layout)
Olivia Østergaard-Clausen
Regitze Langager Christensen (ansv. layout)
Signe Kirkegaard Lyngholm

Skribenter

Amalie Bøg Rasmussen
Anna Holm Graversen
Ditte Marie Thiemer Hilbert (ansv. redaktør)
Emma Elise Møller
Gustav Egede Kristensen
Hans-Jørgen Hersoug
Iben Berndt
Karen Damgaard
Katrine Vedsø Jakobsen
Maria Voulgaris Valeur
Marie-Louise Olsen
Mathias Baagø Tybjerg
River Lyngaa
Sarah-Emilie Josiasen
Zacharias Dyrborg

Tekstredaktører

Anna Tang Dalsgaard
Carla Augusta Bernstorff Justesen
Ditte Haar Laursen
Elvira Hallengren
Hannah Kazmi Høgsbro
Karoline Brogaard
Lise Bennedsgaard Hagen
Sofie Harboe
Sofie Lindstrøm
Ulrikke Gry

Visual

Anna Sofie Andersen
Ida-Marie Haeusler
Maja Koch Nielsen
Mollie-Næss Schmidt
Natascha M. R. Hansen
Sandra la Cour
Ursula Teodora Moeran

Hjemmeside

Anna Tang Dalsgaard (ansv. hjemmeside)
Olivia Østergaard-Clausen

Omslag

Ursula Teodora Moeran

Boganmeldelser

redaktion@indput.dk

Økonomi

redaktion@indput.dk

Annoncering

redaktion@indput.dk

Eksterne indlæg

Alle er velkomne til at bidrage med indlæg som eksterne skribenter, dog påtager redaktionen sig intet ansvar for materiale indsendt uopfordret. Eksterne indlæg indsendes til redaktionens mailadresse med relevante kontaktoplysninger, herunder navn, mailadresse og evt. telefonnummer. Redaktionen forbeholder sig retten til at udelade, redigere og forkorte indsendte indlæg samt indsætte billeder og illustrationer. Dette vil dog ske under kommunikation med den eksterne skribent.

Indlæg bragt i Indput

Indlæg bragt i Indput repræsenterer alene skribenten eller skribenterne og er således ikke et udtryk for Foreningen Indputs holdning, medmindre dette klart fremgår af artiklen.

Tryk

Frederiksberg Bogtrykkeri

Udgivet af

Foreningen Indput,
Institut for Psykologi, KU

Kontakt

Foreningen Indput
SAMF, Københavns Universitet
Øster Farimagsgade 2A, 1. Sal
1353 København K
redaktion@indput.dk
www.indput.dk

LEDER

Man kan som bekendt ikke bade i den samme flod to gange. Tidens tempo kan være brusende eller blidt, og vi kan forsøge at svømme med eller mod strømmen. Vi kan iføre os våddragter, men bliver vist altid alligevel gennemstrømmet. Tiden er i os, og vi er tiden. Vi kan forsøge at forstå, men forstår måske alligevel aldrig helt.

I dette blad reflekterer Indputs skribenter over denne svært medgørlige størrelse, som tiden er. To skribenter har begivet sig ud på dybt vand i en samtale om tid, som du kan læse på side 44. Måske er nuet det eneste, vi med sikkerhed kan sige eksisterer, foreslår den ene af de samtalende. Og netop kunsten at gribe nuet bliver udfoldet i et essay om nostalgis essens på side 18. For hvorfor strikker vores generation i ét væk og går i genbrugstøj fra tidligere generationer? Måske er nostalgien en romantisering, som skal aflede os fra den ængstelige frihed, der eksisterer i nuet?

Vi stiller også skarpt på noget af alt det, der er oppe i tiden i psykologiens vide verden. Skønlitteraturen dukker op i flere og flere psykologiske sammenhænge, og i bladet kan du læse en boganmeldelse af psykolog og forfatter Glenn Bechs seneste bog, digt-manifestet *Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet* på side 48. En refleksion over, hvordan litteraturen kan hjælpe til at forstå psykiske lidelser som andet og mere end blot ICD-10-beskrivelser, kan du læse på side 32, hvor Sylvia Plaths beskrivelser af depressionen fremhæves som en mulighed for at få et mere indgående kendskab til det, depressionen gør i og ved et liv. Og måske er det faktisk en af de vigtigste ting, vi kan foretage os som psykologistuderende – at give os selv mulighed for at skabe så mange berøringsflader med levede liv, i alle dets former, som muligt?

Politik er nok altid oppe i tiden, men det føles særligt aktuelt på campus i disse dage. Lokalt rør studenterpolitikerne på sig både på det samfundsvidenskabelige fakultet og på psykologistudiet. På side 10 i *Seneste nyt fra Psykrådet og Studienævnet* kan du få et overblik over det seneste stormøde vedrørende forhandlingerne om en større faglig bredde på psykologistudiet. Og netop den faglige bredde og et politisk blik på pensum er genstand for undersøgelse i to andre indlæg her i bladet: I et essay på side 20 beder en skribent læseren forholde sig til spørgsmålet *Hvorfor er pensum pensum?* Og som var det et svar herpå kaster en anden skribent på side 52 blikket på pensum i faget Klinisk Psykologi og spørger, om tiden er løbet fra undervisningen og undervisere, når autisme italesættes ud fra diagnosekriterier og en neuronormativ forståelsesramme i stedet for gennem perspektiver fra neurodiversitetsparadigmet, der forsknings- og samfundsmæssigt kan siges at være oppe i tiden.

Disse og mange andre emner er ifølge Indputs redaktion oppe i tiden og noget af det, du kan dykke ned i, når du i en ledig stund, slår op i bladet her.

God læselyst!

På vegne af redaktionen,
Ditte Marie Thierner Hilbert ■

Indhold

Indput no. 2 | 54. årgang | december 2022

Faste indput

3.	Leder Indput byder velkommen
6.	Stafetten Mød Bao-Thi Van Cong
9.	Side 9-subjektet Indput trækker et tarotkort til dig
10.	Nyt fra Psykrådet & Studienævnet Public service til psykologistuderende
13.	Opslagstavlen Der er nyt på Indputs opslagstavle
56.	Akademia Almenpsykologisk bachelorprojekt om agency, adfærd og Merleau-Ponty
59.	Ind under huden Mød Indputredationen
62.	Psyk&Tværs Vind et gavekort til Academic Books

- 16. 9 ting jeg ville ønske, var oppe i tiden**
Tidens ønsker i et overskueligt punktformat
- 18. Om nostalgis essens og kunsten at gribe nuet**
Et essay om fortid og nutid, nostalgien og nuet
- 20. Prisen for at være oppe i tiden**
Et essay om politik og videnskab
- 22. Sex er kommet for at blive, så lad os tale om det**
Interview med psykolog Karina Kehlet Lins
- 26. Klar til at dø**
En refleksion om Biggies Ready to Die
- 31. på tid**
Fusionsdigt med sangtitler
- 32. Om Psykologien i Litteraturen og Sylvia Plath**
En refleksion over Plaths værker som hjælpemiddel i forståelsen af depression
- 36. Må jeg udskrive valg over insta?**
En opstøvning af Mettes vigtigste SMS'er
- 40. Affirmativ kritik og konkret utopi:**
Derfor elsker vi Den Alternative Forelæsningsrække: Et undersøgende fejringsskrift
- 43. med tiden / i tiden**
Digt om fremtiden og nutiden
- 44. En temporal korrespondance**
Brevudveksling om fortiden og fremtiden i nutiden
- 48. Anmeldelse: Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet**
Indput anmelder Glenn Bechs nye bog

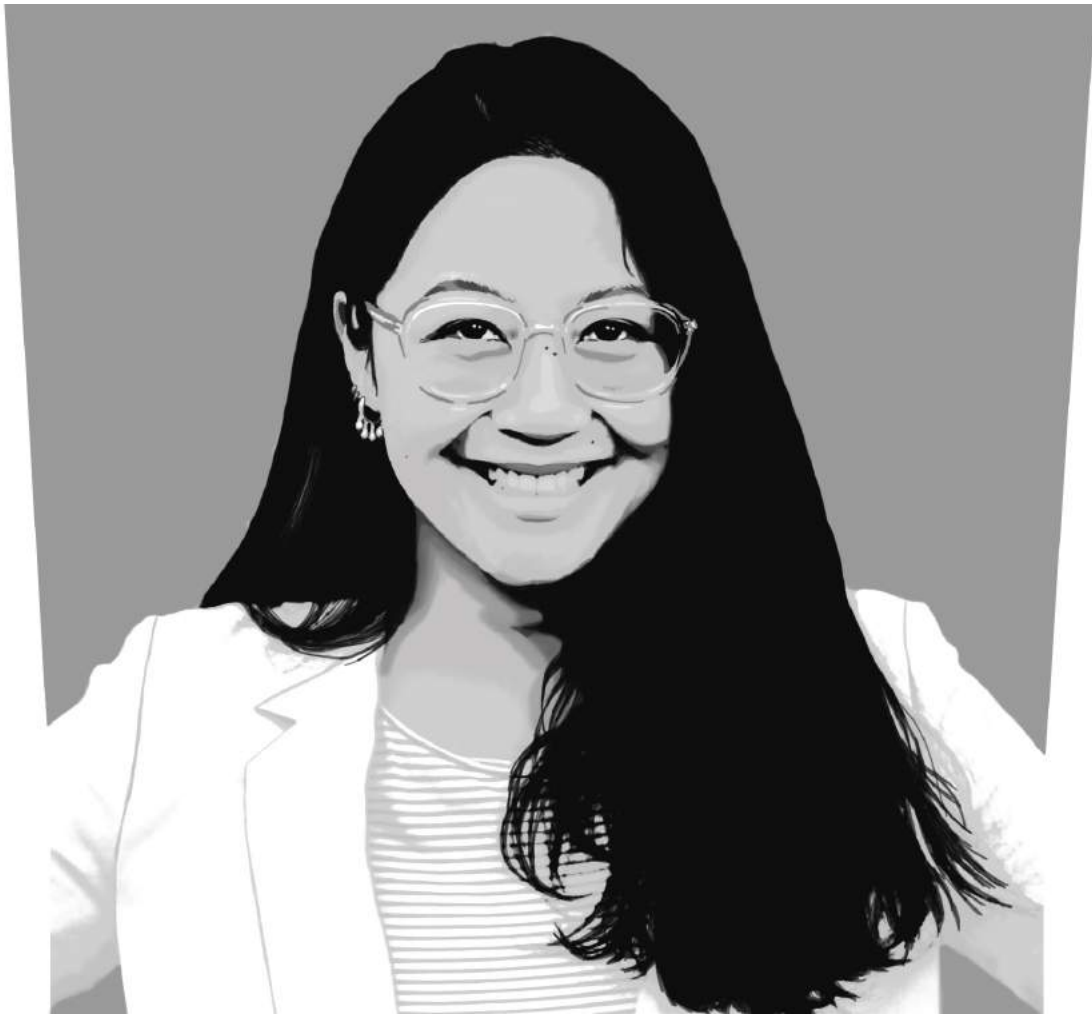
Tema: Oppe i tiden

Andre indput

Forældede neuronormative holdninger på pensum – min
oplevelse som autist på Klinisk 1
Word search
Find tidsbegreberne!

52.

60.

Af Sofie Harboe, stud.psych.

Illustration af Ursula Theodora Moeran stud.psych.

STAFETTEN

Stafetten er Indputs faste indlæg om fakultetets ansatte, hvor de svarer på vores spørgsmål om sig selv og derpå sender stafetten videre til en anden ansat efter eget ønske. Denne gang er det Ph.d.-studerende Bao-Thi Van Cong, der har stafetten.

Why did you choose to study psychology?

When I was still in high school, I was able to take an introductory psychology class. At the time, it was honestly purely self-driven. I wanted to understand myself and people around me better - quite cliché, I know. I was also under the impression that studying psychology might help me understand especially those close to me that were struggling with mental illness. After a year of learning about very basic psychological phenomena and processes, I was hooked. I came out of that course having more questions than answers, so I decided to continue learning about the human mind and behavior.

What else would you have studied/done?

I think I would have always gone into the social sciences. So, if I hadn't chosen psychology, it probably been something related like sociology or anthropology. I am mainly interested in people, so studying something too detached from that would probably not have worked for me.

How would you describe the field's development from when you studied it until now?

It is not too long ago that I studied psychology, but I think that researchers in the field have generally become more aware of the benefits of open science practices. I am part of the first post-replication crisis generation of psychologists, so I feel like we were trained with a much more critical eye to the way in which we consume and produce our scientific knowledge. There is a (slightly) higher awareness of who we are studying and the resulting implications on our conclusions, how we are studying our questions, how we analyze and interpret the results and, more generally, our positionality in this process.

What do you think the field will look like in 20 years?

I hope that in 20 years from now, psychology will be less divided and we will have found a better way to cooperate with one another within and outside of the field. I have the feeling that as researchers we attach a lot of value to this identity, which comes with lots of black and white thinking. You are either a qualitative or a quantitative researcher, a theoretical or applied scholar. There is little acknowledgement of the fact that we can all co-exist, contribute to the field in different ways and, maybe most importantly, learn from each other. My hope is that as we establish ourselves more as a field, what type of psychologist you are will become less important, so we can focus on the important stuff, like how we can all do research in a more meaningful, relevant and valid way.

What are the three best things in your everyday life?

One of the most fun parts of my work is probably being able to have such close contact to my participants in the qualitative part of my research. My participants are mostly from marginalized groups of society and they have very inspiring experiences and ideas of how we can create meaningful social change. So, I gain a lot of inspiration and energy from talking to them, both professionally and personally. But I also love discussing thoughts and ideas with colleagues, either in lab meetings or over lunch. I feel so lucky to have such brilliant and fun colleagues to work and hang out with. More personally, I'm very grateful I get foot massages after long days at work.

What would you say to yourself as a student, if you could go back to your student days?

I would tell myself to enjoy it as much as possible and trust the process. There has not been a time in my life in which I felt more rooted and held by the community of people that I surrounded myself with. I loved studying psychology, but what I loved even more was just being a student, negotiating worldviews and both changing and strengthening my beliefs of who I am as a person. So gaining knowledge and skills in a specific field is important, but being a student is about much more than that.

Who will take the baton from you?

Flora Botelho ■

Har du et spændende studiejob,
erfaringer fra praktik, oplevelser
fra et udvekslingsophold eller
noget helt fjerde, som du gerne
vil dele?

Så skriv til redaktion@indput.dk.

SIDE 9-SUBJEKTERNES SPÅDOMME

Igen i dag er vi alle blevet til side 9 subjekter! Vi har trukket et nyt tarotkort – denne gang for eksamensperioden, som er lige rundt om hjørnet.

Af Ursula Teodora Moeran, stud.psych.

Illustration af Maja Koch Nielsen, stud.psych.

Strength

Mod på! Eksamensperioden skal nok overstås.

Det klassiske kort viser en kvinde, der roligt holder en løves kæber sammen. Selvom det tydeligvis er en voksen løve, der kunne være farlig, virker kvinden kontrolleret og disciplineret. Mellem hænderne på hende rækker løven tungen ud. Dette kan tolkes som en del af dens 'farlighed', men kan alternativt også forstås som, at den føler sig tryk nok ved kvinden til at vise lidt kærlighed og slikke hendes håndled.

Løven symboliserer mod, lidenskab og lyst: de tre følelser mennesket menes at skulle besidde for at overleve. Det er de samme tre følelser, som vi menes at skulle kunne kontrollere, fordi de ellers kan være destruktive.

Hvad angår eksamensperioden, er kortet her for at minde os om, at vi besidder evnen til at være rolige og stærke – selv når alt omkring os bliver eksamenskaos. Kortet tyder på styrke og determination i denne periode, noget vi nok alle behøver for at komme igennem december og januar. Styrken skal ses som en intern og usynlig kontrol, der tillader, at du roligt kan bevæge dig igennem de opgaver, der skal klares, med overskuddet intakt. Kortet advarer dog mod at give for meget tid til andre på din egen bekostning. Så det er nu, det er værd at stramme op i den sociale kalender og give dig selv tid til at læse op.

Dette kort har ofte været fortolket som en påmindelse om, at universet aldrig giver dig mere, end hvad du kan håndtere. Så med det in mente ønsker vi dig en god læselyst, og pøj pøj med eksamenerne. Vi ses på den anden side! ■

NYT FRA PSYKRÅDET OG STUDIENÆVNET

Af Ban Shiwalia, stud.psych. og Anna Fabricius, stud.psych.

Julen nærmer sig med stille skridt, og eksamenerne sniger sig langsomt ind på os. De studerende, som var helt nye i sommers, har nu fået deres gang på CSS - og vi håber, at I har fundet jer godt til rette. I løbet af efteråret er et nyt forpersonskab trådt til i en tid, hvor PsykRådet ikke står stille. I kølvandet på forhandlingerne om en større faglig bredde på Psykologi, udmundede samarbejdet med Instituttet i et stormøde, hvor engagerede studerende debatterede den videre proces. Du kan blive klogere på udfaldet af mødet senere i artiklen.

Et historisk vue

I starten af det 20. århundrede var der tradition for at få professorer varetog det fulde ansvar for et fagområde. I løbet af det 19. og 20. århundrede kom der en øget tilstrømning af både studerende og videnskabeligt personale, og det betød at universitetet måtte organisere sig mere formelt; her opstod bl.a. institutter, laboratorier og afdelinger, hvor professorer havde meget at skulle sige i forhold til udformningen af deres fag, og hvor undervisningen nogle steder var næsten udelukkende defineret af det område, den pågældende professor forskede i. Et opgør ulmede. I 1968 kulminerede det på Københavns Universitet med at stud.psych. Finn Einar Madsen overtog talerstolen fra rektor Mogens Fog til Universitets årsfest. Finn Einar Madsen forlangte et opgør med "professorvældet", og at studerende fik medbestemmelse i udformningen af deres uddannelse.

Hvorfor PsykRådet?

I 1970'erne indførte man Studienævn, som opererer på institutniveau og skal sikre uddannelseskvaliteten. Det er unikt, at danske studerende i dag har medindflydelse på universitetet på flere niveauer: i Studienævn (institutniveau), Akademisk Råd (fakultetsniveau) og Universitetsbestyrelsen. Alle 3 organer er forankret i Københavns Universitet. For at vores studenterrepræsentanter i disse råd kan varetage vores interesser, er vi også organiseret endnu mere lokalt i fagråd, heriblandt PsykRådet.

PsykRådet er først og fremmest et rum, hvor psykologistuderende kan mødes. Du kan lære medstuderende på tværs af år-gange at kende og diskutere, hvordan vi i fællesskab kan forbedre vores hverdag som psykologistuderende. Studerendes medindflydelse er ikke en naturlighed eller givet. Det er en ret, som studerende før os har arbejdet for. Vi vil i PsykRådet gerne sikre os, at fremtidige psykologistuderende også har noget sige i sager, der vedrører vores uddannelse og studiemiljø. Så hvis der er noget på uddannelsen, du oplever, fungerer mindre

godt, eller du har en god ide til, hvordan vi kan forbedre studiemiljøet, må du ikke tøve med at kontakte os eller komme til et PsykRådsmøde. PsykRådet er en enormt vigtig demokratisk instans, og det er vigtigt for os at høre din holdning, uanset om du går på 1. eller 7. semester. Vi står stærkere, når vi står sammen, og instituttet er meget lydhøre overfor forslag.

Som psykologistuderende har du altid en stemme. Både når der konkret skal stemmes om ting til PsykRådsmøderne, eller når vi beslutter hvilke emner, der skal på dagsordenen til PsykRådsmøder. Du kan altid få et punkt på dagsordenen ved at skrive det til Facebooksiden *PsykRådet på Københavns Universitet*. Vi forsøger også at holde to stormøder pr. semester med hvert sit tema. Det er vigtigt at møde op til disse møder, da det er her, vi behandler semesterets vigtigste emner.

Indflydelsens rækkevidde

De emner, der diskuteres på PsykRådsmøder, vander videre ud til forskellige organer og fora på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet bl.a.: 1) *Psykologis Studienævn*. 2) *Akademisk Råd*, der rådgiver dekanen om langsigtede strategier for økonomi og forskning. 3) *SAMF-Rådet*, der er et fakultetsrådet og ligger under Studenterrådet. Her mødes studerende fra alle uddannelser på SAMF og diskuterer problemstillinger, der går på tværs. En gang imellem når idéer eller initiativer helt op til Universitetsbestyrelsen, Københavns Universitets øverste myndighed. Særligt *Studienævnet* er relevant for den nære indflydelse på uddannelsen, da det er her *undervisningsevalueringer* og *nye tiltag på uddannelsen* tages op og diskuteres mellem 4 repræsentanter for det videnskabelige personale (professorer, lektorer) og 4 studenterrepræsentanter. Man vælges demokratisk til at være studenterrepræsentant. Vi plejer at udpege 4 studerende fra PsykRådet, som kunne være interesserede i at stille op til Studienævnet, og så kan alle psykologistuderende formelt stemme til Univalget, der afholdes engang i november.

Nyt fra SAMF

CSS flytter... Nogle af jer har måske allerede hørt den sørgelige (ville nogle mene) nyhed om, at dekanen vil rykke de samfundsvidenskabelige uddannelser ud til Jura, Teologi og Humanistisk på Søndre Campus. Det forventes, at flytningen går i gang fra 2024, men først skal en styregruppe levere et konkret bud på, hvordan der kan blive plads til os. Argumentet fra dekanen lyder på, at det skulle gøre det lettere for KU at nå sine klimamål med de færre kvadratmeter, og at vores økonomi ikke kan holde til vores nuværende placering. Tiden må vise, om dekanen har ret i, at færre men moderne kvadratmeter vil betyde *bedre* kvadratmeter...

Nyt fra Studienævnet

Ny kandidatstudieordning

De næste to år skal Studienævnet arbejde på en ny kandidatstudieordning. Det sker også i forlængelse af den nye bachelorstudieordning, der trådte i kraft 2021. Vi kommer derfor til at holde et stormøde med det fokus. Vi vil gerne høre, hvad du tænker om "fremtidens psykologi-kandidat". Hvad skal den indeholde? Hvad skal vi have mere af? Og hvad kan forsvinde?

Nyt fra stormødet 9/10-22:

Arbejdsgruppe for faglig bredde

Klokken 17:00 åbnede PsykRådet og arbejdsgruppen dørene op for, hvad der skulle have været sidste stormøde med forståelsespapiret på dagsordenen. En finurlig velkomst blev præsenteret af forpersonsskabet Ban Shiwalia og Anna Fabricius, hvorefter baggrunden for forståelsespapiret, forhandlingsprocessen samt de 11 krav nøje blev gennemgået. Sidste efterår nedsatte PsykRådet nemlig en arbejdsgruppe, der skulle kæmpe for en større faglig bredde på Psykologi, hvilket førte til flere forhandlinger med Instituttet. Gruppen har de sidste par måneder arbejdet på at få stablet et stormøde om forståelsespapiret på benene, så psykologistuderende kunne stemme om, hvorvidt vi ville skrive under. Udover diverse oplæg bød aftenen på heftige og lærerige debatter, som skulle bane vejen for første afstemning.

Resultatet ved første afstemning (skal vi skrive under eller ej) endte fuldstændigt uafgjort. 45,5% stemte *Nej*, 45,5% stemte *Ja* og 9% stemte blankt. Af denne grund så vi os nødsaget til at facilitere endnu en diskussion, hvorefter vi genoptog afstem-

ning 1. Her stemte 75% af de fremmødte *Nej*, hvilket betød, at vi skulle ud i en helt ny afstemning om vores fremtidige proces. De 3 handlingsforslag, man kunne vælge at stemme på i afstemning 2, lød således:

- A: Processen falder til jorden. Der sker ikke mere.
- B: Blokade af Institut for psykologi (Blokadegruppe ned-sættes nu)
- C: Genoptagelse af forhandlingsprocessen. Ny arbejdsgruppe og nærmere detaljer/strategi vedtages ved næste psykrådsmøde.

Udfaldet af afstemning 2 blev 73,5% stemmer på mulighed C, 20,6% på mulighed B og de resterende stemmer på mulighed A. Den gamle arbejdsgruppe blev opløst, men genoptagelse af forhandlingsprocessen vil finde sted med en ny arbejdsgruppe. Ovenstående vil blive taget op til næste PsykRådsmøde d. 30/11-22. Vi håber, at I vil komme forbi, hvad enten I har lyst til at lytte, ytre jeres holdning eller spise en masse æbleskiver med os andre. Vi skruer nemlig max op for julehyggen, og klippe-klistrer os gennem mødet.

Vigtigt:

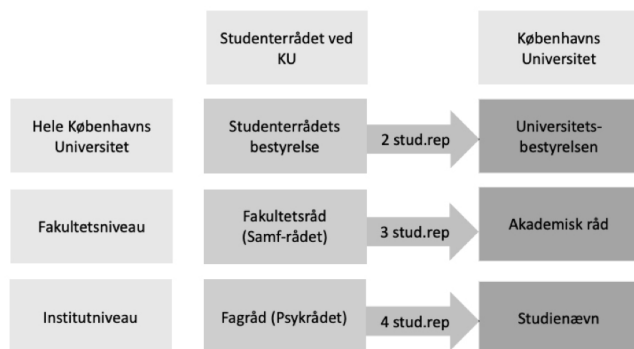
Psykrådsinstagram: Psykraadet_ku

Psykrådsmøde:

30. november fra kl. 17-19. Følg med på vores Facebookside for mere info. ►

PSYKRÅDETS INDFLYDELSE PÅ UNIVERISTETET

Psykrådet opstiller studenterrepræsentanter til Studienævnet, som vælges ved Universitetsvalget hvert efterår. Studienævnet blev dannet efter studenteroprøret i 1968, og halvdelen af medlemmerne (og dermed stemmerne) udgøres af studerende. Det er Studienævnet, der står for uddannelsens udvikling samt kvalitetssikring. De studerende i Studienævnet repræsenterer Psykrådets holdning.

Psykrådet opstiller også en repræsentant til Akademisk Råd, der rådgiver dekanen (lederen af fakultetet) i hans beslutninger. Repræsentanten videregiver de studerendes holdninger og opdaterer dekanen på det, som rør sig blandt de studerende.

Psykrådet er et fagråd under studenterrådet. Studenterrådet er en samlet instans for alle de forskellige fagråd på KU samt øvrige faglige foreninger, og opstiller to repræsentanter til universitetsbestyrelsen, der har indflydelse på beslutninger, som gælder hele Københavns Universitet og dermed alle fag.

Vi opfordrer alle psykologistuderende til at følge facebooksidan: *Psykrådet på Københavns Universitet*, hvor vi løbende slår begivenheder og relevante opslag op.

Hvis du gerne vil lidt bagom kulisserne i Psykrådet og ønsker at være *aktivt medlem* kan du anmode om medlemskab i facebookgruppen: *Psykrådets gemakker*.

STUDIENÆVN

Opgaver

- Udarbejdelse af studieordningen
- Udvikling af uddannelse og undervisning
- Behandling af sager om dispensation og meritoverførsel

Medlemmer

- VIP'ere og studerende i forholdet 1:1
- Dekanen fastsætter antallet af medlemmer
- VIP'ere sidder tre år, studerende i et år

AKADEMISK RÅD

Opgaver

- Udtalelser til dekanen om bevillinger, forskning, uddannelse og strategiske emner
- Indstilling af personer til bedømmelsesudvalg for bl.a. ansættelser
- Tildeling af Ph.d.-graden, doktorgraden og diverse priser

Medlemmer

- Studerende og VIP'ere i forholdet 1:2
- Mindst to TAP'ere som observatører
- Personale sidder i tre år, studerende i et år
- Dekanen er 'født' medlem (formand)

VORES REPRÆSENTANTER

Studienævnsmedlemmer

- Amanda Nicholas Nielsen
- Esther Vitha Ringhof
- Lasse Pedersen
- Sørine Meusling Gadegaard

Psykologis repræsentant i Akademisk Råd

- Valdemar Stenberdt

PsykRådets foreningsudvalg

- Forperson: Ban Shiwalia
- Næstforperson: Anna Fabricius
- Kasserer: Benedicte Nellesmann Ditmer ■

OPSLAGSTAVLEN

Hej søde psykologistuderende!
Vi sidder herinde i Indputs
redaktionslokale og tænker på dig
og alle dine kvaler. Vi synes ikke,
det kan være rigtigt, at du skal klare
dem helt alene. Derfor vil vi stille os
til rådighed som din Tove Ditlevsen,
Felix Katzenelson og Tine Bryld. Så
læg et brev i postkassen foran vores
redaktionslokale i lokale 2.01.51 eller
send det til redaktion@indput.dk
og vent i spænding til at næste blad
udkommer, så vil alle dine problemer
blive løst!

Husk at du også kan
sætte et opslag på tavlen.
Din digitale tegnestift:
Send dit opslag til
redaktion@indput.dk og
skriv "opslagstavlen" i
emnefeltet.

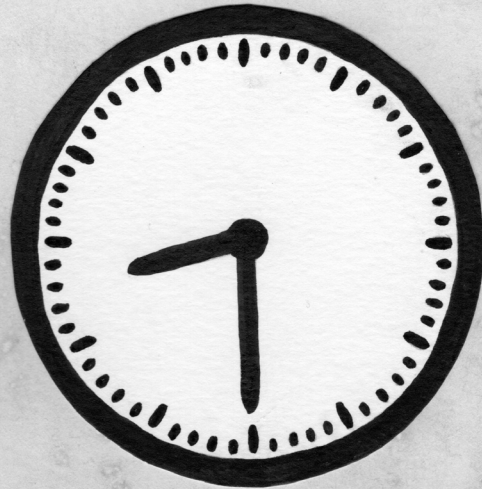

Julegaveidé: Indput
agerer vaskeægte
julemand, og det bliver
snart muligt at erhverve sig
en samling af Indputblade
helt kvit og frit fra
Dræberkaninens baglokale.

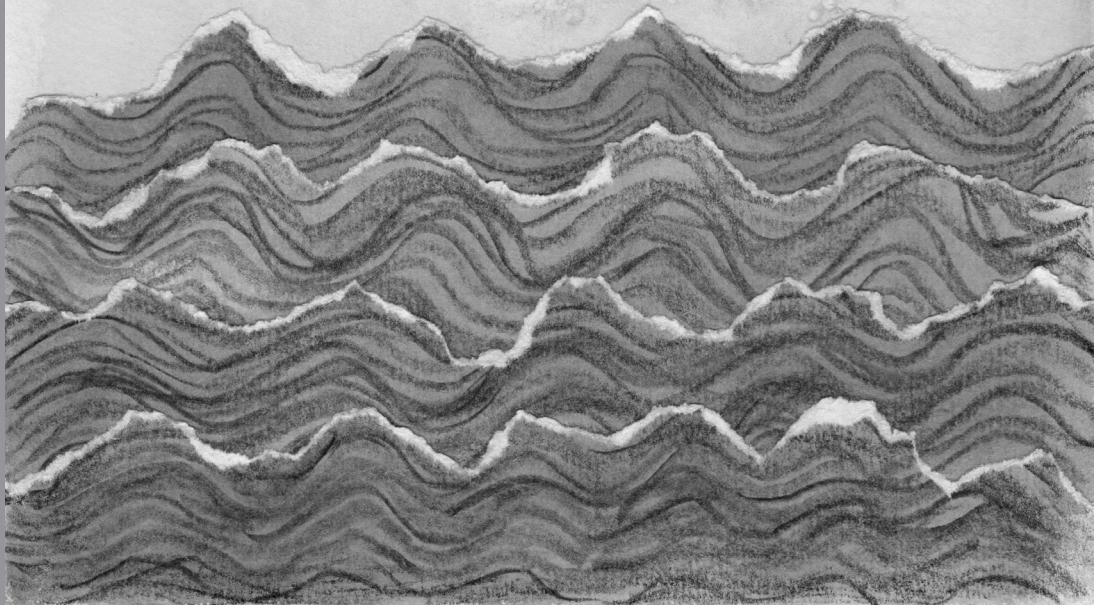

Illustrationer af Ida-Marie Haensler, stud.psych. og Mie Chan Mian Schmidt, stud.psych.

Temasektion

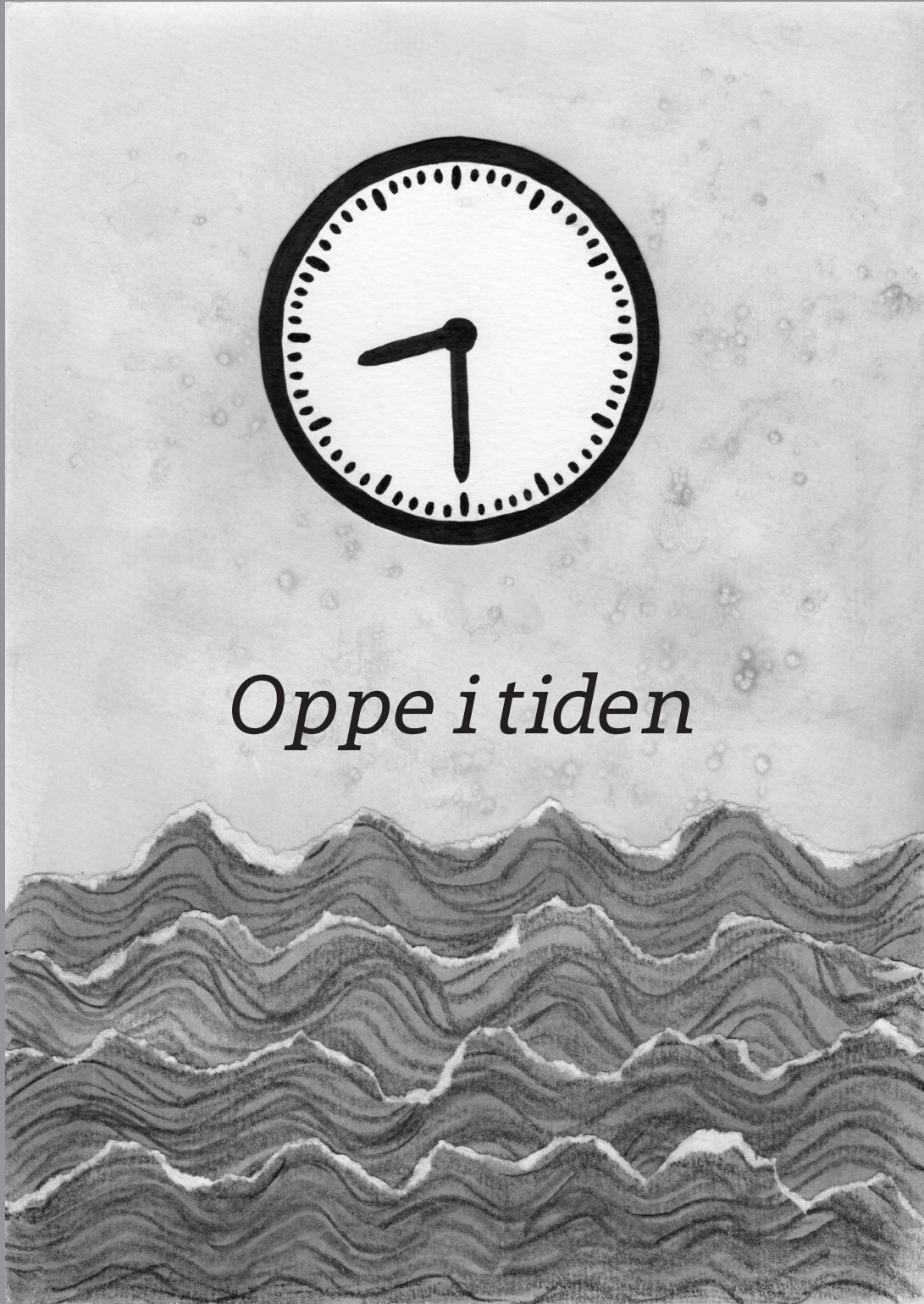

Illustration af Maja Koch Nielsen, stud.psych.

9 TING JEG VILLE ØNSKE, VAR OPPE I TIDEN

Af Iben Berndt, stud.psych.

1

Tvangsuddannelse af ledere.

Uddannelsen faciliteres kollektivt af medarbejderne med udgangspunkt i konkret hverdagsempiri. Med opstart halvårligt - ekstraordinære hold kan oprettes ved behov.

Læringsmål

Efter endt kursus vil lederen kunne:

- Identificere og beskrive de enkeltes behov for særlig støtte
- Forklare sammenhængen mellem dårlige arbejdsmiljøer og antallet af opsigelser
- Diskutere forestående problematikker med øje for psykologisk tryghed
- Reflektere over egne handlinger, ord og ansvar

2

Plejehjem og børnehaver i samme bygning.

Ældre får selskab, mening, og et gensyn med deres tidligere livsfaser. De små? De får nærvær, omsorg og en håndsrækning fra generationen, der er generationer foran dem.

3

Hverdagspauser.

"Nej, jeg kan faktisk ikke tage telefonen lige nu. Jeg drikker myntete."

4

Det danske sprog.

Hvornår blev armstrækkere til push-ups? Der er heller ikke noget, der er crazy. Til gengæld kan du godt bilde mig ind, at der er noget, der er vildt. Og nej, jeg bitcher ikke bare igennem på et rant. Jeg brokker mig med et godt, gammeldags surt opstød.

5

Anti-algoritmo.

Ud med data-drevne algoritmer, reels, sekunder, kvantitet og clicks (kan vi så også slippe for clickbait?). Ind med omtanke, langsommelighed, kreativitet, kringlede og levende sætninger, refleksioner og forundring. Og dertil får I min undren; kan noget overhovedet klassificeres som kreativt, hvis det er skabt til at præstere i en prædetermineret algoritme?

6

Pondus undskyldninger.

"Mette Frederiksen, kameraet er der." er et smukt eksempel, forbil- ledligt eksekveret af Søren Pape, på, hvordan man sikrer sin egen, for- udgående undskyldning 0% ethos i løbet af få sekunder. Lad os sige undskyld og stå ved det. Dét signalerer karakter – og menneskelighed.

7

At tale om det, vi gør, i stedet for at tale om det, andre ikke gør.

Kan sættes i relief til overstående af- snit om undskyldninger.

8

At vente med at mod-argumentere.

Hvad sker der mon i en diskussion, hvis man ikke insisterer på at mod- svare som det første? Hvis man i stedet spørger ind, er nysgerrig og lytter, før man insisterer på, at den anden tyde- ligvis tager fejl, fordi jeg har jo ret, og det ved jeg fordi, jeg kan mærke det?

9

Obligatoriske selvkærligheds- dage.

Med plads til vinterbadning, surdejsbag- ning eller hvad der nu får det til at kilde i nydelsescenteret. Uden pligter, ansvar og forventninger. Ej at forveksle med fri- dage.

...

Så.

Hvis nu både du, jeg og et par andre griber nogle af mine bolde og endda fortæller om det til andre, så kommer det måske op i tiden.

Håber jeg. ■

OM NOSTALGIENS ESSENS OG KUNSTEN AT GRIBE NUET

Af Marie-Louise Olsen, stud.psych.

Tid er for mange et abstrakt begreb som både rummer negative og positive konnotationer. *Tid* er både uendeligt uhåndgribeligt og noget, vi alle synes at hungre efter, i kapløbet om selv samme, i det forhastede profane. Mange har svært ved at forholde sig til tiden i netop nuet, og vi alle er bekendte med, hvorledes *alt var bedre i de gode gamle dage*. Men var det mon egentligt det? Og hvorfor kan det egentligt være, at vi mennesker romantiserer fortiden retrospektivt, når vi dårligt nok når at inhalere momentet, før vores *nu* er tøet som snefnug en lun vintermorgen?

Tanken om forkærligheden for fortiden, forplantede først for nyligt refleksion i mit sind, da jeg en halvkølig og støvregnfuld aften spadserede gennem det tidsløse København, og lod mig friste af et skilt, som proklamerede billige LP'er og brugte bøger. Som Eva lod sig friste, måtte jeg have blot én enkelt bid af det saftige æble; ét blik på paradis, inden himlens porte lukkede klokken 18. Allerede ved første skridt jeg trådte ind ad døren, bevæbnet med et borende, determineret blik, blev jeg ramt af en duft af gammelt bibliotek, og fornemmede et dopaminsus, som nærmest gav et euforisk rus; et sæt, af at have valgt rette sti. En plade for en flad halvtredser lyder plausibelt, og i min eufori havde jeg hurtigt fundet mig fem plader inden tanken, om hvorledes at SU'en også skulle række til sidst på måneden, slog mig. I virkeligheden kunne jeg vel egentlig bare streame musikken blandt de knap 15 millioner numre, som er på Spotify - ganske let på min 141 grams tunge, uundværlige mobile protese, som jeg alligevel altid har plantet tungt i min lomme. Som den halvgamle sjæl jeg er, kom jeg frem til, at *musikken bare lød bedre i gamle dage*, og jeg derfor hurtigt kunne retfærdiggøre mit køb. Men hvordan kan det mon være, at alle tendenser før eller siden opnår sin renæssance, når nu der er nyere, og langt mere effektive muligheder?

Min generation strikker i et væk. Vi spejder efter vintagemode, samler på LP'er, retromøbler og jagter forblindet og forelsket fortidens forkærligheder. Hvem ville ikke *party like Gatsby* eller beundre fortidens æstetiske kunst en eftermiddag på Glyptoteket? Jeg kender mange som vil - men hvordan kan det egentlig være?

Vi mennesker har en tendens til at romantisere fortiden; både individuelt i form af nostalgien af vores egen fortid, og kollektivt, i form af en romantisering af fortidens æraer. Fortiden er et sted, som vi ikke kan tage tilbage til. Med både de gode og dårlige minder vækkes en indre vemodig længsel – en indre nostalgi, som tænder en indre varme af det bittersøde paradoks af det levede liv – med fortrydelse og meningsfuldhed. Og vores fortid er vigtig, da det netop er den som former os, til dem vi er. En forklaring på romantiseringen af fortiden kan findes i den kognitive bias, *rosy retrospection bias*. På dansk kan det nok bedst oversættes til rosenrødt tilbageblik, som er det psykologiske fænomen, der henviser til, at mennesker nogle gange bedømmer fortiden uforholdsmæssigt mere positivt, end de bedømmer nutiden. De gamle romere henviste lejlighedsvis til dette fænomen med den latinske sætning "*memoria praeteritorum bonorum*", hvilket mest lignende kan oversættes til "*fortiden*

er altid godt husket". Netop den bias er et produkt af, hvorledes vores hjerner behandler hukommelse over tid. Her er det altså særligt de mere følelsesmæssige fremtrædende minder, der får sin plads. Forenklinger til netop dette kan også gøre det lettere for vores hjerne at lagre minder i langtidshukommelsen, da netop fjernelsen af detaljer kan reducere byrden af disse minder og få hjernen til at kræve færre neutrale forbindelser, når minderne leves og lagres. Rent biologisk er det smart, men ontologisk er det måske netop vigtigt med den viden in mente, at vi standser op og stiller os kritisk over for det rosenrøde retroperspektive blik. Intet i livet kommer smertefrit, og således gælder det også minderne. På det globale plan, ville mange synes, at historien gentager sig i med- og modsvar, hvilket netop kan være et produkt af dette. Men mon ikke snarere at historien egentlig reelt aldrig gentager sig, men blot rimer, som Mark Twain engang sagde. Historien rimer måske endda værdi- og meningsfuldt, ved at netop de gamle tendenser før eller siden ville komme *op i tiden* igen grundet den betydningsfuldhed, de engang besad. Det er endda muligvis en slags tryghed, som kan findes i det kendte og det forudsigelige, som kan være som balsam for sjælen i det kaotiske nu – et modstykke af kosmos, som en klippe i livets hast.

For at vende tilbage til min epifani som slog mig, da jeg stod midt i Helligaandskirken, en tidlig aften i oktober, ville selve LP'en som analogi også kunne begribes således, at *det gamle bare var simple*; vejen, og dertil beslutningen, var allerede banet i sporet, modsat nutidens uendelige valgmuligheder, som vi hver dag møder på eksempelvis Spotify. At det gamle var *simple*, gør ikke, at det nødvendigvis var *bedre*. Mennesket elsker gentagelser, da der er en vis komfort i det prædikterbare. Men selvom det måske egentlig bare er lettere at forholde sig til det prædikterbare end det uforudsigelige, er der i bund og grund alligevel meget *mening* af finde i det levede *nu*, da det netop på sigt ville blive vores minder - og dertil meningsfulde momenter, som vi ville se tilbage på med kærlige blik. Og således forsætter mindernes liv også evigt cirkulært.

For at drage parallel til en af mine favoritfilm, *Midnight in Paris* af Woody Allen, som omhandler forfatteren Gil, der drømmer om 1920'ernes Paris (uden at spoile for meget), udtaler en bikaarakter, Paul, sig om som *nostalgien*, som at den er *en benægtelse af det pinefulde nu*. Og nuet bliver måske netop pinefuldt i qua af dommen til friheden, og dertil søgen efter mening, som måske først alligevel kan tillægges med det retroperspektive blik? Der er altså utvivlsomt meget godt at finde i fortiden, lige såvel, som i nutiden, og vi bør derfor nok tage det gode med det dårlige in mente i det både levede nu, som vi må tage det gode med det forpestede in mente, når vi længtes efter fortiden.

Tidens abstrakthed er altså evig cirkulært; fra fortiden til nutiden, og derefter, fremtiden. Ved at omfavne nuets muligheder og gribe angstens svimmelhed af frihed, vil vi måske bedre kunne huske at leve i nuet, med både det gode og dårlige, såvel som med fortiden, in mente. Vi har nemlig kun ét endeligt *nu*, men *minderne varer evigt*. ■

PRISEN FOR AT VÆRE OPPE I TIDEN

Af River Lyngaa, stud.psych.

Ånd ud. Valgkampen er long gone, og campus overfyldes ikke længere af hverken valgplakater, iskaffe fra LA eller rundstykker fra Moderaterne. Du skal ikke længere cykle over Dronning Louises Bro og få smidt syv forskellige flyers i hovedet, imens du jammer uopmærksomt afsted til dine morgentunes. Måske slipper du ovenikøbet for en *for you page*, der bugner af "Daddy Van-opslagh". Hvilken lettelse. Stemmerne sammentalt, valget veloverstået, kampen kæmpet. Nu kan vi endelig lægge det der politik på hylden endnu en gang, overlade vores fælles politiske fremtid til dem nede i Jacques D og rent faktisk koncentrere os om det, der virkelig betyder noget – *psykologien*. Så du slår dig ned i Kaninen med din nøje udvalgte kop, en Snøffel eller to samt et bæst af et kompendium og begiver dig ind i psykologiens afkroge. Socialpsykologi, Klinisk psykologi, A&O, SUI – you name it. Du arbejder målrettet, fokuseret. Du er flyvende. Aldrig har din notattek-nik været så velfungerende og din læsehastighed så exceptionelt hurtig. Lige indtil der popper en gammel dude op bagerst i dit hoved og minder dig om, at videnskab er en social institution. Af bare forskrækkelse vælter du kaffekoppen ud over dit dyre kompendium (suk, nu kan du aldrig sælge det) og accepterer langt om længe din skæbne; idealet om politisk neutralitet i videnskab er netop kun det – *et ideal*.

Moscovici ytrede helt tilbage i 1972, at videnskab er en social institution; at samfundet både formulerer spørgsmålene og foreslår, hvordan de skal besvares. Det er næppe nogen hemmelighed, at samfundet præger de videnskabelige spørgsmål, der bliver formuleret og undersøgt. Det er svært at komme udenom, at vi (og dermed det vi undersøger) på mange måder er et produkt af vores tid – også selvom vi er med til at forme den. Der findes talrige eksempler på, hvordan en fremherskende politisk ideologi præger den videnskabelige praksis i en pågældende periode.

Josef Mengele er et eksempel på dette. Han var en tysk nazist og SS-læge i den nazistiske koncentrations- og udryddelseslejr i Auschwitz-Birkenau. Her iværksatte han en lang række medicinske forsøg, primært på tvillingebørn. Dokumentation for formålet med Mengeles tvillingeforsøg er aldrig fundet, og til trods for hans grænseløse fantasi var resultaterne uden reel videnskabelig værdi. På baggrund af hans tidligere forskning i eugenetik, er det dog nærliggende at antage, at han ønskede at kunne kontrollere menneskets arveanlæg og dermed kunne reproducere og ren-dyrke den ariske race. Mengele blev sidenhen døbt "Dødsenglen" og blev på mange måder pers-onificeringen af de nazistiske medicinske forsøg, på trods af at der var omkring 30 SS-læger. Der

har derfor også været meget spekulation om, hvad der var med til at korrumpere det lægeløfte, han aflagde ved sin eksamen. Holdningerne er mangfoldige, men en ting, der er værd at notere sig, er, hvordan universitetsfagene under Mengeles studietid fik en klar antisemitisk drejning. Det er ligeledes værd at overveje, hvad der sker, når universiteter pludselig får en helt bestemt politisk ideologi for øje. Dette betyder ikke, at Mengele på nogen måde er uskyldig, men flere historikere såsom Helena Kubica forholder sig til Mengele som et produkt af sin samtid. Under Nazityskland var der således mange, der betalte en høj pris for, at en vis fremherskende politisk ideologi var *oppe i tiden*.

I det nuværende politiske klima i Danmark, og mere specifikt på KU, behøver vi næppe at forholde os til frygten for at blive præget i retningen af en nazistisk ideologi. Det er dog alligevel værd at forholde sig til, at på trods af en forestilling (eller måske nærmere et ønske?) om, at KU er politisk neutral, så er det en statsfinansieret selvejende forskningsinstitution. Det betyder derfor også, at KU i højere grad prioriterer ansættelsen af forskere, som er internationalt anerkendte og publiceres i prestigefyldte tidsskrifter. Ud fra denne erkendelse og den observerede naturvidenskabelige drejning på psykologi opstod *Psykritik* – en arbejdsgruppe under Psykrådet, der beskæftiger sig med pensumkritik. Ved at sammenligne pensum fra 2015 til 2021 bekræftedes en meget tydelig tendens i særligt Socialpsykologi og Pædagogisk psykologi, hvor vi ser, hvordan den kvantitative metode fylder mere og mere på bekostning af bl.a. det kvalitative.

Det kan ikke benægtes, at videnskab er politisk – at når noget prioriteres, så fravælges noget andet helt naturligt på bekostning af dette. Spørgsmålet er, hvilken pris der betales for det? Som kommende psykologer er det vigtigt, at vi besidder en faglig bredde og ikke risikerer at komme ud på den anden side med en snæver forståelse af både psykologiens genstandsfelt og måden at tilgå psykologiske fænomener på. Det er værd at sætte spørgsmålstejn ved, hvad vi *egentligt* laver her? Hvorfor er pensum pensum? Hvad er *prisen for at være oppe i tiden*? Så næste gang du beslutter dig for at sætte dig ned i Kaninen med en kop kaffe og en Snøffel, så overvej om det måske i virkeligheden er værd at tage et smut forbi Jacques D. Måske vi i fællesskab kan udvide vores horisont og forståelse? Om ikke andet, så hop forbi Katten og tag en snak med antropologistuderende om KU. De er helt sikkert vrede nok lige nu til at facilitere en glimrende snak. ■

SEX ER KOMMET FOR AT BLIVE, SÅ LAD OS TALE OM DET

Af Amalie Bøg Rasmussen, stud.psych.

Fotos af Jenny Sieboldt

Sex har altid været oppe i tiden. I hel lavpraktisk forstand er det sådan, mennesket har sikret artens overlevelse gennem århundreder, men historisk set har sex spillet en langt mere afgørende rolle end blot dets reproduktive formål. Sex har værdi – i negativ og positiv forstand. Både når vi har det, har haft det eller ikke har det, er sex noget, vi næsten hele tiden skal forholde os til. Eksponeringen er total. I medierne, kulturen, kunsten, historien, i byen, mellem os og med os selv. Men selvom sex er overalt, er der også mange ting, vi ikke får talt om. Der kan være mange uudtalte forventninger, misforståelser, tabubelagte følelser og præferencer forbundet med det, og det kan i høj grad påvirke, hvordan vi trives med os selv og hinanden.

På en grå mandag i november ringede jeg psykolog, par- og seksualterapeut, Karina Kehlet Lins op til en samtale om sex. Et par uger forinden til et fyraftensforedrag arrangeret af Klinisk UddannelsesSektion for Sexologi (KUSS) havde Karina vakt min nysgerrighed under sit oplæg om, hvad der sker i mødet mellem psykologi og sexologi. Oplægget tog udgangspunkt i Karinas eget terapeutiske arbejde med både enkeltpersoner og forskellige par, f.eks. polyamourøse, hetero-, homo- og queerpar, der oplever udfordringer i seksuallivet eller livet generelt. I vores samtale nåede Karina og jeg vidt omkring det komplekse emne, og alligevel føltes det som om, vi kunne have fortsat vores snak i timevis og ikke kun de tredive minutter, interviewet varede. Netop det hænger faktisk meget godt sammen med Karinas budskab, der kan siges meget kortfattet: Vi skal blive bedre til at tale om sex. Men hvis det var så nemt, så gjorde vi det nok bare. Problemet er, at mange af os ikke har lært det.

Interview

Karina, hvad er oppe i tiden inden for dit felt?

Kvindens lyst er rigtig meget oppe for tiden. Der er rigtig mange bøger lige nu om kvinder og klitoris, kvindelige kønsorganer, den kvindelige lyst, og der er masser af kvinder, som er i gang med at finde sig selv. Jeg synes, at jeg kan fornemme en form for empowerment hos mange. Men samtidig er der også nogle nye normer, for eksempel at man skal have prøvet alt af for at være oppe i tiden eller være med tiden. Det er fint, at vi efterlader de gamle normer, hvor kvinden ikke rigtig har nogen seksualitet, og hvor den skal tændes af Romeo, der kommer og slår fødderne væk under hende, men det er også svært at skabe nogle nye normer. Jeg talte forleden med en ung kvinde, der i flere år havde afprøvet biseksualitet, fordi hun syntes, det var en nødvendighed. Det heteronormative samfund havde hun så meget had overfor, indtil hun måtte indse, at hun bare var til mænd, og det er okay. Altså det er helt okay.

Det lader også til, at der ikke er så meget coming out lige nu. Altså det, jeg hører, de unge mennesker siger meget er, at man kommer som den, man er, og så er man enten til det ene eller det andet, eller man er flydende, eller man ved det ikke endnu. Eller man er *questioning*, og det hele er okay.

Og så er der forskningen, der kigger meget bekymret på nogle tendenser indenfor porno...

Er der noget at bekymre sig om, synes du?

Nej, ikke nødvendigvis. Vi havde også bekymringer dengang, man frigav pornoen, og der skete ikke rigtig noget. Der var faktisk færre overfald, og gennemsnitsalderen for, hvornår man havde sin seksuelle debut, forblev den samme. Der er jo altid bekymringer, og det er fint at tage vare på dem, men nogle gange skal man også bare lige klappe hesten, for det kan også være, at det er godt for noget med porno osv.

Ja, og lidt i forlængelse af det her med porno, tænker jeg på mediebilledet. Hvordan kan det spille både en positiv og negativ rolle i, hvordan vi ser på sex og snakker om sex?

Jamen, jeg synes egentlig, at vi helt generelt har et ret positivt medie billede. Men der er hele tiden tendenser, der går begge veje. Jeg får tit at vide, at vi lever i en queer-venlig tid, hvilket jeg også synes. Der er meget mere plads til at være "anderledes". Altså alle er jo anderledes i virkeligheden, men jeg synes, der er mere åbenhed omkring at tale om for eksempel homoseksualitet eller åbne forhold og polyamori.

Og så samtidig kigger jeg med meget, meget stor bekymring på, for eksempel hvordan der bliver talt om transkønnethed. Fordi på trods af at der er nogle virkelig gode stemmer, der siger: Hey, vi skal møde folk, hvor de er, så mærker jeg også, at der stadig er nogle kæmpe debatter. Altså bare se på, hvad der sker med J.K. Rowling, og hvor utrolig transfobisk hun er. For nylig er jeg selv blevet udsat for nogle homofobiske ting, og det er jo kun fordi, min far var bøsse. Og jeg tænkte bare: Shit, der er stadig lang vej. Så jeg synes, at vi lever i en mere queer-venlig tid, men vi må ikke give slip på, at der stadig er en kamp.

Præcis. Jeg tænker, at der er en kæmpe udvikling i gang, f.eks. ift. hvordan vi tænker kønsidentitet og seksualitet, og det bliver mere mangfoldigt, men jeg tænker også, om det måske kræver noget af både sexologien og psykologien at følge med? Hvad kan vi gøre?

Altså jeg synes, det er utroligt vigtigt at følge med, og der er nogle virkelig gode forskere i Danmark. Samtidig må jeg så sige, at jeg har en fornemmelse af, at nogle gange - nu har jeg jo fingrene i forskellige bøtter derhjemme, og jeg kan godt mærke, at på trods af at jeg er kommet ind på KU og har fået lov til at undervise i normkritisk sexologi, så mærker jeg, at der også er nogle meget konservative stemmer, som måske ikke synes, det er så fedt med det her normkritiske blik. De har sikkert gode intentioner, men som Madonna synger, så er gode intentioner jo vejen til helvedet... Så vi skal være forsigtige, og vi skal prøve på ikke at komme ind i en boble, hvor vi kun omgiver os med dem, der tænker ligesom os.

Hvilke misforståelser eller tabuer møder du i dit virke? Hvad er på spil for klienterne?

Bekymringer. Bekymringer om, hvorvidt man er normal. Bekymringer om, hvorvidt man har nok lyst, eller hvis man overhovedet ikke har lyst, om det så er et problem. Hvilket det

er for mange, medmindre man er asexuel, eller synes det er okay. Men der er rigtig mange bekymringer. Også mænd, der er bekymret for, at deres pik ikke er stor nok. Fordi apropos porno, så er der bare fokus på, at pikken skal være giga, mega stor, så folk med helt gennemsnitlig penisstørrelse, tror de har en, der er for lille.

Og der er et kæmpe pres på, hvordan vores kroppe skal se ud. Heldigvis er der også noget omkring, at man gerne må være en størrelse 46 og stadig være sexet. Men der er godt nok også mange danske medier, der taler om, at nu er danskerne ved at blive for fede, osv. Så igen, er det det der med pendulet, der svinger begge veje.

Men meget fokus på det her med: Er jeg pæn nok? Er jeg god nok? Der er mange med et lavt selvværd, vil jeg sige, men hvor det handler specifikt om det seksuelle. Er jeg god nok? Eller jeg har også lige haft en klient, der tænkte: Er jeg overhovedet kinky nok, fordi vedkommende bare rigtig godt kunne lide vaniljesex. Altså vedkommende havde en kæreste, og jeg var sådan: Det er helt okay.

Så det jeg også oplever er, at folk bliver utroligt lettet, når jeg giver dem grønt lys. Det er jo derfor, eller min kæphest er ligesom, at psykologer skal tale om sex, fordi for det meste handler det om, at klienterne bare gerne vil have et grønt lys. At det er okay, at de er som de er. Så længe man er samtykkende voksne, der ikke laver noget kriminelt, jamen så: *Anything goes*.

Jeg tænker, at du støder på mange forskellige seksuelle præferencer i dit virke. Og så siger du også det her med, at man for eksempel kan mærke et stort pres på, hvordan kroppen skal se ud, og det her med, at sex er noget, man skal gøre rigtigt eller være god til. Er det kulturen, der spiller ind? Jeg tænker også på sådan noget som kønsroller. Kan det komme med i soveværelset alt det her?

Jamen, det kommer meget med i soveværelset. Jeg er tit blevet interviewet af journalister om hele BDSM-miljøet, hvor mange siger, at hvis du dyrker BDSM, altså hvis du er *submissive* som kvinde, så kan du ikke samtidig være feminist. Altså som om at hvis man er feminist, så skal man også stå og råbe op i soveværelset om, at man ikke længere vil have missionærstilling, fordi så ligger man nederst, og det er politisk ukorrekt. ▶

Og det har jeg faktisk vitterligt oplevet nogle gange i parterapi, at der er kvinder, der siger; jeg kan ikke finde mig i det mere, fordi jeg er feminist. Og hvor jeg så må gå ind og sige, at hvis man vil have god sex, så er det, der foregår i sengen, eller *wherever* man har sex, faktisk ofte politisk ukorrekt, og det er det, der er det fede ved det. At man netop har en form for seksuel leg.

Men når vi har nogle stereotyper omkring, hvad sex er og især på grund af en medicinsk vinkel i sexologien, hvor fokus er på dysfunktioner, jamen så bliver det meget teknisk. Altså hvis vi går tilbage til det heteronormative; den ene skal have rejsning og den anden skal have en fugtig skede, og så kan man have samleje. Og så er *det* sex, men der er utroligt mange, der siger; det er slet ikke det, jeg har lyst til, fordi det bliver så mekanisk.

Ja, det er meget det reproduktive billede...

Ja, så rart som det kan være *by the way*. Det er ikke fordi, jeg vil *disse* på det. Men det er det man oplever, at når det handler om, at folk har meget lidt lyst, og man så spørger ind til, hvad er det for en slags sex, de har, og hvad de egentlig kunne tænke sig, så ligger det nogle gange milevidt fra hinanden. Hvad de laver, og hvad de egentlig har lyst til. Men så er de bange for at sige det eller bange for, at de er for meget.

Kvinder der er for meget... Altså at kvinder i århundreder har fået at vide, at hvis du er seksuelt udfarende, så er du farlig og alt muligt. Indtil kvinden lige pludselig blev til et asexuelt væsen. Nu er kvinden sådan en, der nærmest skal overtales til at have sex. Altså hvad er det for noget? Det er så crazy.

Ja, det er crazy. Det, jeg også oplever er, at det kan tale ind i en skam eller forkerthedsfølelse...

Lige præcis. Det tror jeg også, jeg sagde til foredraget: Du må ikke have for meget lyst, og du må heller ikke have for lidt lyst. Altså hvem fanden skal så bestemme, hvad der er rigtig lyst? Hvis man overhovedet gider at have sex.

For nylig var der også en af de studerende til en forelæsning, der sagde: Du går ind for, at man skal have sex, og så afbrød jeg hende bare: Nej nej, jeg er ligeglad, om folk har sex. Jeg har ikke nogen aktier i, hvorvidt folk har sex eller ej. Når folk kommer

til mig, så er det jo op til mig som psykolog at finde ud af: Hvad er det, der er udfordringen, og hvad er det egentlig, du har lyst til? Og synes du, du skal have sex, eller har du lyst til at have sex? Og så er der mange, der siger: jeg bør jo have sex, fordi jeg er i et forhold. Men skal man det? Lad os diskutere det. Altså så spørger jeg: Har I lyst til lige at kigge på det der, for det er da for vildt? Altså at sige jeg *skal* have sex.

Jeg synes, der er noget genkendeligt i, at det kan føles som om, at der er en aktie i det med at have sex. Det er noget, man kan give eller tilbageholde, men det er på en eller anden måde noget, man skal, ja eller ikke skal, men det kan føles som om, at det er noget, der skal være meget vigtigt for ens liv...

Ja, præcis, og det er en ydelse, som du siger, man kan give eller holde tilbage. Og det er jo blandt andet fordi, at hvis vi overvejer bare en smule, hvordan vores seksualundervisning er, så er der ikke særlig mange, der taler om, at kvinder - vi har også en agens. Vi har jo også noget selvbestemmelse, men der er ikke rigtig nogen, der lærer om, hvad der giver dig lyst. Hvad kunne du have lyst til at prøve? Hvad er det, der tænder dig?

Det er måske i forlængelse af det: Hvordan kan man blive bedre til at snakke om sex?

En god vej ind er at sætte ord på, hvor svært det er at tale om sex. Altså hvis man ligesom starter med at sige: Det er godt nok svært nogle gange, hvis jeg skal overveje at tale om sex med min partner, så kan jeg blive sådan helt: Åh nej, det har jeg ikke lyst til. Så hvis man kan sige det højt, for eksempel, til sine venner: jeg kan godt lide at tale om sex, men jeg synes, det er vildt svært at tale om mit eget sexliv. Så har man allerede taget hul på det, idet man metakommunikerer med en anden person om, hvor svært det kan være. Og den person kan sige: Sådan har jeg det faktisk også, og hvordan kan det være? Og så kan det være, vi kan tale lidt om, hvor tabu det er.

Jeg synes jo generelt, vi taler for lidt om sex – med hinanden, med vores partnere. Uden at jeg skal sige, at det hele skal handle om sex.

Ja, er der også et ansvar hos fagfolk?

Det er der. Og så samtidig er det et svært emne, fordi det er

tabubelagt. Fordi det er utrolig privat. Fordi vi ikke har lært at tale om det. Så der er også nogle, der holder igen af gode intentioner, men de gode intentioner er nogle gange bare ikke gode.

Her til sidst har du så noget, du brænder inde med? En opfordring til fremtidens psykologer?

Ja, jeg har faktisk lige afsluttet mit 2-årige hold hernede i Berlin, og de spurgte mig om en *take away message*. Og så sagde jeg, at min *take away message* var, at seksualitet er mangfoldigt, så husk at være ydmyg.

Og det siger jeg hele tiden til mine studerende: Der er ikke noget, der er mere overbevisende end ens egne gode hypoteser omkring klienterne, men det der med at huske... At spørge sig selv: Har du nu virkelig også forstået det? Og det er det, jeg mener med at være ydmyg, at man bevarer en respekt for, at det godt kan være, at man ikke har gennemskuet det, fordi seksualiteten er så stor en størrelse.

Vil du vide mere?

Udover sin kliniske praksis er Karina også ekstern lektor på KU, og har på dette semester for første gang undervist i normkritisk sexologi på sit KA-seminarhold 'Klinisk sexologi i en mangfoldig verden'. Desuden er Karina forfatter til bogen 'Samtalen om sex', der særligt er målrettet fagfolk, for eksempel psykologer, og i høj grad inviterer til, at vi dygtiggør os i samtalen om sex, fordi den er så hammervigtig. Bare det at italesætte sex kan faktisk styrke den terapeutiske alliance, viser forskning.

I forbindelse med at bogen skal genoptrykkes, har Karina ovenikøbet oplyst, at man kan få 25% rabat på hendes bog ved Hans Reitzels Forlag med koden: **SAMTALEN25**. Måske det skal være julegaven til dig selv?

Til sidst en stor tak til Karina Kehlet Lins for en vigtig, udfordrende og spændende snak! ■

Klar til at dø

*Død, musik og hiphop er omdrejningspunktet for denne artikel. Gennem hiphopalbummet *Ready to Die* vil jeg prøve at forstå disse tre temaer, der på forskellig vis er oppe i tiden. Lyt med, læs med og tænk med gennem et lyrisk mesterværk skrevet af en blot 21-årig ung rapper fra Brooklyns hårde gadeliv.*

Af Gustav Egede Kristensen, stud.psych.

Illustrationer af Ursula Teodora Moeran, stud.psych.

Mord, hor og ildebrand sagde min samfundsfagsgymnasielærer, *det kan folk lide at høre om*. Det er en parafrasering, men noget, som jeg vil give Mogens ret i, og som hænger sammen med vores tema i dette blad, er, at døden er oppe i tiden. True crime, daglige coronadødsstal, gangsterfilm, krimier osv. er alle tegn på, at døden også i vores tid er noget, der optager, fascinerer og skræmmer os. Eftersom døden er en af de eneste garantier her i livet, vil jeg gætte på, at den til en vis grad altid har været oppe i tiden. Derudover er døden måske næsten forudsætningen for, at nye ting bliver oppe i tiden. Mennesker og kulturmønstre dør ud, og nye kommer til. Jeg gik i gang med at tænke over kunstværker, der omhandler døden, og det første, jeg kom til at tænke på, er rapklassikeren *Ready to Die*.

En af de største rappere nogensinde er uden tvivl The Notorious B.I.G., bedre kendt som Biggie. Biggie skrev i en alder af 21 år det nu klassiske hiphop album *Ready to Die*, der udkom i hiphoppens guldalder i 1994. Jeg har valgt at skrive om lige netop dette album af flere grunde. Som beskrevet tror jeg altid, at døden vil være oppe i tiden, og dette album giver et godt afsæt for at kunne undersøge døden. For det andet vil det her album for hiphopfans nok altid være oppe i tiden. Det er blevet et af de albums, der er genredefinerende, og som mange kigger tilbage på som noget af det ypperste, genren har produceret. For det tredje er hiphopmusik og rap i de sidste årtier blevet en af de mest dominerende genrer globalt såvel som i Danmark, hvilket lægger op til en diskussion af netop denne genres problematikker: dens forbindelse med for eksempel vold og stofmisbrug men også med kreativ udfoldelse, selvsikkerhed og kampen for social retfærdighed, især ift. racisme. Genren er én, som mange har noget at sige om. Dette giver os tre temaer: døden, der altid er oppe i tiden for alle, albummet *Ready to Die*, der altid er oppe i tiden for nogen og hiphopmusik, der er oppe i tiden for tiden.

Døden: oppe i tiden for evigt

Jeg vil fokusere på Biggies skildring af døden på albummet. Det er langt fra alle numre, der handler om døden eller er tragiske for den sags skyld. Men hver gang Biggie har en god stund venter døden sjældent mere end et par sange væk. Albummet begynder med Biggies fødsel og hopper ud og ind i en slags historie, der slutter med hans selvmord. Det er som om, der er to fortællinger i albummet. Den ene er historien om rapperen Biggie, der undslap sin kriminelle fortid, er i stand til at forsørge sin familie uden at være på kanten af samfundet og, som han selv siger i hittet *Juicy*, drikker champagne, når han er tørstig. I den anden historie blev Biggie ikke succesfuld rapper, men fortsætter sine kriminelle aktiviteter fra sin ungdom og kæmper med de konsekvenser, som det bringer med sig.

Det går igen i begge fortællinger, at Biggie fødes ind i verden af fattigdom, kriminalitet og stoffer. Efter han kommer ud af fængslet i introen, fortæller Biggie på *Things Done Changed*, hvordan alt står mere grelt til ►

When I die, fuck it, I wanna go to hell
'Cause I'm a piece of shit, it ain't hard to fuckin' tell
It don't make sense, goin' to heaven with the goodie-goodies
Dressed in white, I like black Timbs and black hoodies

God'll prob'ly have me on some real strict shit
No sleepin' all day, no gettin' my dick licked
Hangin' with the goodie-goodies, loungin' in paradise
Fuck that shit, I wanna tote guns and shoot dice

All my life I been considered as the worst
Lysin' to my mother, even stealin' out her purse
Crime after crime, from drugs to extortion
I know my mother wish she got a fuckin' abortion

She don't even love me like she did when I was young
Suckin' on her chest just to stop my fuckin' hunger
I wonder, if I died, would tears come to her eyes?
Forgive me for my disrespect, forgive me for my

My baby mother's eight months, her little sister's
Who's to blame for both of them?
I swear to God I want to just slit my wrists and end
Throw the Magnum to my head, threaten to pull shit

And squeeze until the bed's completely red
I'm glad I'm dead, a worthless fuckin' buddha head
The stress is buildin' up, I can't, I can't believe
Suicide's on my fuckin' mind, I wanna leave

I swear to God I feel like death is fuckin' callin' me
But nah, you wouldn't understand
You see it's kinda like the crack did to Pookie in N.Y.
Except when I cross over, there ain't no comin' back

Should I die on the train track like Ramo in B.B.?
People at the funeral frontin' like they miss me
My baby mama kiss me, but she glad I'm gone
She know me and her sister had something

I reach my peak, I can't speak
Call my n**** Chic, tell him that my
I'm sick of n****s lyin', I'm sick of bite
Matter of fact, I'm sick of talkin'

Tekst fra 'Suicidal thoughts' af The Notorious B.I.G.

end før; mere vold, mere fattigdom og hans mor har fået kræft, mens han sad inde. Som Biggie er vokset op, er han blevet forvandlet til en hårdkogt pusher og røver. I *Juicy* fortæller Biggie, hvordan han var nødt til at sælge stoffer for at kunne give sin datter mad. Men det har sine konsekvenser at skaffe sig ressourcer på denne måde. I *Everyday Struggle* rapper Biggie:

I don't wanna live no more // Sometimes I hear death knocking at my front door // I'm living everyday like a hustle, another drug to juggle // Another day another struggle

Den verden, Biggie er trådt ind i, er fyldt med vold og død fra politiet og fra andre i samme verden. I samme sang beskriver Biggie sin modsætningsfyldte, hårde hverdag:

I know how it feel to wake up fucked up // pockets broke as hell, another bag to sell. [...] But they don't know about the stressed filled days // baby on the way, mad bills to pay // That's why you drink tangueray // so you can reminisce and wish, you wasn't living so develish, shit.

Det taler næsten for sig selv. Han er fattig og har ikke råd til at betale sine regninger, alt imens der er en baby på vej. Biggie vil ønske, at han ikke levede så "djevelsk", men har ikke oplevet at kunne klare sig ad samfundets konventionelle veje.

Som det fremgår af første citat fra *Everyday Struggle*, ved Biggie aldrig, hvornår døden vil banke på hans dør. Sangen *Warning* er omvendt en advarsel til alle dem, der ønsker at gøre ham ondt, og dødstruslen er altså gensidig. Heller ikke hans nære forhold er uberørte. Biggies mor er blevet bange for ham og elsker ham ikke, som da han var et lille barn. I *Me and My Bitch* slår Biggies fjender hans elskede kæreste ihjel, da de ikke finder ham i sit hjem. Langsomt bliver det, der betyder noget for Biggie taget fra ham. Det, han prøvede for at give sin datter et bedre liv, end han selv havde, blev på en tragisk måde til det værste, der er sket for ham. Depressionen når sit højdepunkt i albummets afslutning *Suicidal Thoughts*:

When I die, fuck it, I wanna go to hell // 'Cause I'm a piece of shit, it ain't hard to fuckin' tell [...] All my life I been considered as the worst // Lyin' to my mother, even stealin' out her purse // Crime after crime, from drugs to extortion // I know my mother wish she got a fuckin' abortion // She don't even love me like she did when I was younger

Drivkraften i sangen er Biggies eget og andres syn på ham selv som et forfærdeligt menneske. Han føler en skyldfølelse over sine handlinger, men han erkender også, at det i bund og grund er sådan, han er blevet. Samtidigt rapper Biggie, at han er sikker på, at hans mor ville ønske, at hun havde aborteret ham, så han aldrig var kommet til at eksistere. Biggie tror også, at hans kæreste i al hemmelighed ønsker ham død – da hun har fået mistanke om Biggies utroskab med hendes søster. Han har altså forestillinger om, at ingen af hans nærmeste ønsker ham i live, hvilket han som sangen skrider frem heller ikke selv gør. Det er forfærdeligt trist det hele.

Hvordan kan vi forstå titlen *Ready to Die*? I *Juicy* beskriver Biggie sig selv som en "født synder". En lille dreng har engang levet under nogle betingelser, der gjorde det meget svært for ham at opnå respekt, anerkendelse og en vis materiel levestandard uden at være på kanten af samfundet. På den måde har Biggie været nødsaget til at være klar til at dø. Det har hele tiden ligget i kortene, at hans chancer for et langt, roligt liv har været lave. I helt bogstavelig forstand bliver Biggie så klar til at dø på det sidste nummer *Suicidal Thoughts*. Døden kommer op i Biggies tanker, når han får idéen, at ingen ønsker ham i live, selv ikke ham selv. Som han siger: *all my life I been considered as the worst*. Det er et modsætningsforhold i, at det eneste, der kunne give ham det, han ønskede – en levestandard for ham og hans familie og anerkendelse som et anstændigt menneske – leder til, at han anses som en næsten djævelsk eksistens. Biggie, som både er den virkelige person og en fiktiv person, ender med ikke at have noget at leve for og bliver dermed klar til at dø. Vi har at gøre med en hiphopalbum og ikke en akademisk afhandling, så det er ikke fordi, der er nogen logisk stringent udlægning af, hvad døden er, og det er selvfølgelig heller ikke meningen. I stedet er musikken kunstnerisk og underholdende. Men som hermeneutikeren Gadamer skriver, er der altid et aspekt af det universelle i det partikulære. Og vi har at gøre med en partikulær historie om en ung, sort mand i New York, der vokser op under nogle utroligt hårde kår, der næsten vil gøre enhver klar til at dø.

Musikken: oppe i tiden for nogle

Jeg er nødt til også at omtale selve musikkens kvalitet. Som sagt er albummet hele vejen igennem en lyrisk magtdemonstration. Biggie har en helt særlig måde at rappe på med den dybe afslappede stemme. Det lyder alt for nemt, når Biggie flyder hen over trommerytme på trommerytme med mesterlige rim. Dette er bl.a. tydeligt på *The What*, der indeholder albummets eneste feature, som er Method Man fra Wu-Tang Clan:

Excuse me, flows just grow through me // Like trees to branches, cliffs to avalanches // It's the praying mantis // Deep like the mind of Farrakhan // a motherfucking rap phenomenon

Både internt i hver verslinje (for eksempel flows og grow) og på tværs af verslinjerne (avalanches og mantis) binder Biggie linjerne sammen på en imponerende måde. Selvom det ikke er "ægte" stavelsesrim, skaber det en meget fængende rytme. Der er også noget kreativt over mange af numrene. I *Gimme the Loot* sætter Biggie ved at ændre sin stemme et slags musikalsk teaterstykke op om to karakterer, der skal til at foretage et røveri, men bliver stoppet af politiet.

Beatsne er klassisk hiphop. Det er samplebaseret med kraftfulde trommer, der lader Biggie udfolde sig med så gunstige betingelser som muligt. Nogle numre har også en mere blød, poppet lyd som *Juicy* eller *Big Poppa*. Dette er for mig at se en god ting, der skaber lidt forskellighed i albummets stemning. På den måde kommer der lidt håb ind i den ellers enten aggressive eller nedtrykte stemning. Albummet vil nok kaldes tidløst af mange hiphopfans. Det tidløse er det, der altid vil være oppe i tiden, eftersom det overskrider den lokale kulturelle kontekst. Meget rapmusik fra de tidlige 90'ere lyder en del mere gammelt og støvet, men der er noget mere særligt over lige netop *Ready to Die*. ►

Hiphop: oppe i tiden for tiden

Ready to Die kan nok beskrives som autofiktion. Biggie begik ikke selvmord, som han gør på albummet. Til gengæld blev han på tragisk vis slået ihjel i 1997 som kun 24-årig, og det kan få en til at tænke på, hvad sammenhængen er mellem hiphop og vold. I USA har der i de seneste år været eksempler på retssager, hvor tekst fra hiphopsange er blevet brugt som bevismateriale imod rappere. Udover det er der i de senere år mange eksempler på rappere, der er gået bort pga. stofmisbrug.

Det konservative svar på rapverdenens vold, stoffer og kriminalitet er, at det er en forkastelig genre, som promoverer alt det, vi prøver at undgå i samfundet. Mit eget og mange andres intuitive svar på denne kritik er for det første, at man som kunstner må have ret til at udøve en vis grad af kunstnerisk frihed og ikke kan stå til ansvar for det, som andre får ud af det. Derudover er der i rapmusik en tradition for en slags gadereportage. I et interview på Fox News om rappers skadelige effekter på ungdommen med den altid reaktionære Bill O'Reilly, fortæller rapperen Cam'Ron således:

"And the end of the day, you got an influence, but so do movies. Like with me I'm just an author. So, what I do is, I write what goes on in the ghetto. I'm not a liar. So what I tell you goes on in my album, that's what goes on in the streets of Harlem. Now, I'm like a reporter. You look at the news, you don't get mad at the people reporting the news."

Biggie beretter i høj grad om, hvordan det er at leve i gademiljøet i New York i 90'erne, og de ups and downs, der hænger sammen med det. Og det virker netop autentisk, fordi de pinefulde sider af den tilværelse ikke er fortyndede eller gjort rosenrøde. Skyldfølelsen i *Suicidal Thoughts* vil ikke have samme følelsesmæssige slagkraft, hvis man ikke først var blevet ført ind i bl.a. røverens mentalitet i *Gimme the Loot* fra et oprigtigt grådigt, voldeligt og aggressivt perspektiv.

Jeg synes dog, at det er naivt fuldstændigt at affeje, at hiphop og alt anden kunst kan have negative konsekvenser. For eksempel tror jeg, at det kvindesyn, man finder i meget hiphop i 90'erne og 00'erne, har haft skadelige konsekvenser. Det skal dog også siges, at der er massere hiphop, der er langt mere opbyggeligt og positivt. Man kunne nævne Outkast, Mos Def, Lupe Fiasco, Kendrick Lamar og mange andre.

Ikke desto mindre bliver hiphop ofte svært, fordi forfatteren, fortælleren og den virkelige person bliver sammenblandet i en usædvanlig høj grad. Der er ikke én måde at fortolke et givent værk på. Når Biggie rapper om sit eget selvmord på *Suicidal Thoughts*, er det kun fortælleren, der begår selvmordet, men det ville også virke mærkeligt, hvis Biggie slet ikke havde oplevet nogle af de depressive tanker i sit virkelige liv. Forholdet mellem den virkelige Biggie og Biggie på albummet er altså ikke entydigt. Og det tror jeg aldrig, at det er i rap eller for den sags skyld i andre kunstformer. Derfor synes jeg også, at man ikke uden lige kan bruge teksterne som evidens for forskellige ting. Dette er dog ikke ensbetydende med, at man ikke anerkender, at rap, film, bøger osv. på godt og ondt kan have virkelige konsekvenser.

Til slut vil jeg sige: giv albummet et lyt! Det kan som næsten alt andet musik streames. Forskning tyder vist på, at ens musiksmag ikke ændrer sig meget efter 30, så hvis du endnu ikke er rapfan men er under 30, kan du måske nå at komme med på The Notorious B.I.G.-vognen endnu. ■

på tid

If I Could Turn Back Time

ville dine øjne så se?

hvordan,

Time after Time

er der ingen, der kan fortælle, ingen, der tør svare;

Who Knows Where Time Goes?

når, hvis, måske, før, dengang, senere,
inden længe, ikke lige nu, i går, i morgen

Sign of the Times,

eller er vi blot *Out of Time?*

at vente på dagene, der måske kommer,
jeg skal nok vente
det er alligevel så længe siden

lov mig dit liv,

så finder jeg måske tid, *For Once In My Life*

jeg har lært, at *Alle Skuffer Over Tid*

det er bare

et spørgsmål om

Hvornår

så *Give Me the Night*

din tid er det, du virkelig ejer

ting eksisterer, forsvinder

vi vinder, vi lærer

men lige nu,

nu og her

er vi *Where We Belong*, sat i stilling til en *Lovely Day*

måske glemmer jeg endda at

I Wish I Knew How It Would Feel to Be Free

af alt på tid

OM PSYKOLOGIEN I LITTERATUREN OG SYLVIA PLATH

Der er de seneste år kommet større fokus på at publicere nogle af de kvindelige forfattere, der gennem tiden ikke har fået den opmærksomhed, de burde. Blandt dem er Sylvia Plath! I 2016 blev Plaths hårde, men også humoristiske og selvironiske roman "The Bell Jar" fra 1963 igen tilgængelig for et bredere dansk publikum med Mette Moestrup og Olga Ravns nyoversættelse. Allerede året efter fulgte den første danske oversættelse af hendes digtsamling "Ariel" fra 1965 ved Peter Laugesen. Jeg mener, at begge værker er yderst relevante at fremhæve i en psykologisk sammenhæng, fordi de står tilbage som stærke beskrivelser af den menneskelige psyke.

Af Olivia Østergaard-Clausen, stud.psych.

Illustration af Natascha M. R. Hansen, stud.psych.

TW: depression, selvmord, død

"What is my life for and what am I going to do with it? I don't know and I'm afraid. I can never read all the books I want; I can never be all the people I want and live all the lives I want. I can never train myself in all the skills I want. And why do I want? I want to live and feel all the shades, tones, and variations of mental and physical experience possible in my life. And I am horribly limited."
– Sylvia Plath

Det er svært at forstå, hvis man ikke forstår det!

Sylvia Plath er kendt for at være en pioner indenfor den såkaldte bekendelseslitteratur. Bekendelseslitteraturen har fået sit navn, fordi forfattere indenfor genren netop bekender egne tanker, følelser og oplevelser. Jeg mener, at denne slags litteratur må spille en vigtig rolle ud fra det måske banale, men sande princip, at "det er svært at forstå, hvis man ikke forstår det". Plath kæmpede med depressive perioder det meste af sit liv, og jeg tror, at hendes litteratur kan være et stærkt hjælpemiddel i arbejdet med forståelsen af depression. Det er alment kendt, at psykiske lidelser er komplekse fænomener, der er svære, hvis ikke umulige, at erkende som udenforstående, og at en diagnosemanual som ICD-10, derfor må have sine fejl og mangler. En kategoriserende tilgang som ICD-10 er bestemt nødvendig, men supplerende tror jeg også, der findes mulighed for erkendelser af stor faglig værdi i litteraturen. I det personlige, i enkelttilfældet, i fortællingen om Esther Greenwood i den autofiktive roman "The Bell Jar" og hendes depressive sammenbrud i 1953. Her kan læseren, i det omfang en beskrivelse ellers tillader, få en større forståelse for, hvordan en depressiv tilstand kan komme til udtryk i et spind af modstridende følelser og oplevelser. Esther er ikke bare sine symptomer, men kæmper mod dem, mens de udvikler sig i en vekselvirkning mellem tanker om fortid og fremtid og i mødet med en uforstående mor og en gammeldags psykiatri. Individets egen reaktion på sin tilstand, såvel som dets omverdens, rummer også en vigtig viden, og dette er aspekter ved psykiske lidelser, der ikke umiddelbart er inkluderet i diagnosemanualernes kategoriserende tilgang. I ICD-10 beskrives depression ud fra specifikke symptomer som "nedtrykthed", "agitation eller hæmning" og "nedsat selvtillid". I "The Bell Jar" beskrives det også, hvad symptomer som disse gør i et liv, og ved et liv. Første gang jeg læste "The Bell Jar", forstod jeg flere aspekter ved en depression, end jeg havde forstået før, og oplevede, hvordan indlevelse kan være en forudsætning for erkendelse. Og genkendelse! Jeg tror, de fleste på et tidspunkt i deres liv vil kunne genkende sig selv i den måske mest kendte analogi fra "The

Bell Jar", den såkaldte "Fig Tree Analogy", der på simpel vis formår at beskrive den lammende følelse, der kan opstå i ens overvejelser over spørgsmål som: "What is my life for and what am I going to do with it?". Det er blandt andet denne følelse, der kommer til at markere begyndelsen på Esthers sammenbrud:

"I saw my life branching out before me like the green fig tree in the story. From the tip of every branch, like a fat purple fig, a wonderful future beckoned and winked. One fig was a husband and a happy home and children, and another fig was a famous poet and another fig was a brilliant professor, and another fig was Ee Gee, the amazing editor, and another fig was Europe and Africa and South America, and another fig was Constantin and Socrates and Attila and a pack of other lovers with queer names and offbeat professions, and another fig was an Olympic lady crew champion, and beyond and above these figs were many more figs I couldn't quite make out. I saw myself sitting in the crotch of this fig-tree, starving to death, just because I couldn't make up my mind which of the figs I would choose. I wanted each and every one of them, but choosing one meant losing all the rest, and, as I sat there, unable to decide, the figs began to wrinkle and go black, and, one by one, they plopped to the ground at my feet." - The Bell Jar

And like the cat I have nine times to die

Sylvia Plath blev født i 1932 i Boston, Massachusetts, og ligesom i "The Bell Jar" er en del af fortællingen om Plath også fortællingen om en ung, talentfuld kvindes kamp mod sin egen psyke og de kønsnormer, der herskede i 1950'ernes USA. Plath var dygtig og ambitiøs og valgte at gå akademikervejen, selvom det på hendes tid ikke var normalt for en middelklasse kvinde. I 1955 blev hun æresstudent fra Smith College og fortsatte på Cambridge, hvor hun mødte sin kommende mand Ted Hughes. Efter seks års ægteskab blev hun i 1962 skilt fra Hughes, som hun havde fået to børn med, og året efter begik hun selvmord den 11. februar 1963. 30 år gammel. På sit arbejdsbord efterlod hun et sort ringbind, der indeholdt et manuskript på fyrre digte. Den første side i dets maskinskrrevne version angiver samlingens titel som:

ARIEL

and other poems by

Sylvia plath

Ligesom i "The Bell Jar" er disse digte også stilistisk af personlig karakter. Det er en frygtløs digtsamling forstået på den måde, at Plath er kompromisløs i sin evne og vilje til at beskrive sit indre liv og sin truende psykiske tilstand. Det er hårdt og til tider uhyggeligt at læse "Ariel", der i mere brutal grad end "The Bell Jar" beskriver nogle af de mest mørke sider ved hendes depression. I digtet "Lady Lazarus" skriver Plath om sine tidligere selvmordsforsøg, og hver linje står som en tanke i et sind, der konstant bevæger sig mellem usikre følelsesmæssige tilstande og afgrundens dybe rand. Her i et forkortet uddrag:

"And I a smiling woman.
I am only thirty.
And like the cat I have nine times to die.

Nevertheless, I am the same, identical woman.
The first time it happened I was ten.
It was an accident.

The second time I meant
To last it out and not come back at all.
I rocked shut.

As a seashell.
They had to call and call
And pick the worms off me like sticky pearls.

Dying
Is an art, like everything else.
I do it exceptionally well.

I do it so it feels like hell.
I do it so it feels real.
I guess you could say I've a call."

Både med "The Bell Jar" og "Ariel" formår Plath at beskrive sin tilstand på en måde, der gør den genkendelig. Hun formår med sin ærlighed og sit poetiske talent at give et ordforråd videre til dem, der måske har sværere ved at finde et. Hendes billedsprog og sammenligninger bliver til et redskab i forståelsen af det indres ubeskrivelige. De ordløse drifter og energier, der findes i os alle, og som giver os følelser for verden og reaktioner i mødet med den. Det, der kan være svært at tale om, fordi det er en fornemmelse. Det, der kan blive til en fornemmelse af, at noget ikke er, som det bør være, og det, der kan blive til en depression eller en anden psykisk lidelse. Det kan være vigtigt at skabe et sprog for det, der er svært at sætte ord på! Både for den, der skal beskrive og den, der skal prøve at forstå. Her kan bøger som "The Bell Jar" og "Ariel" måske hjælpe os på vej.

HVAD SYLVIA PLATH HAR LÆRT MIG

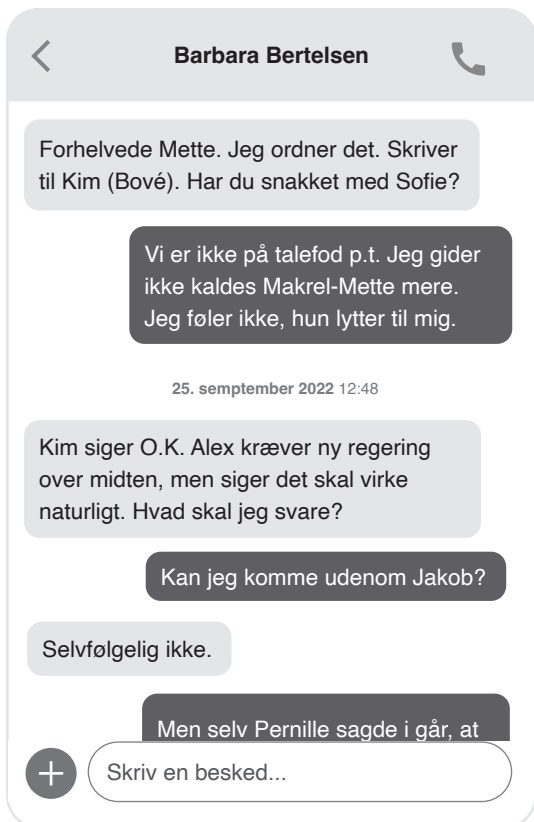
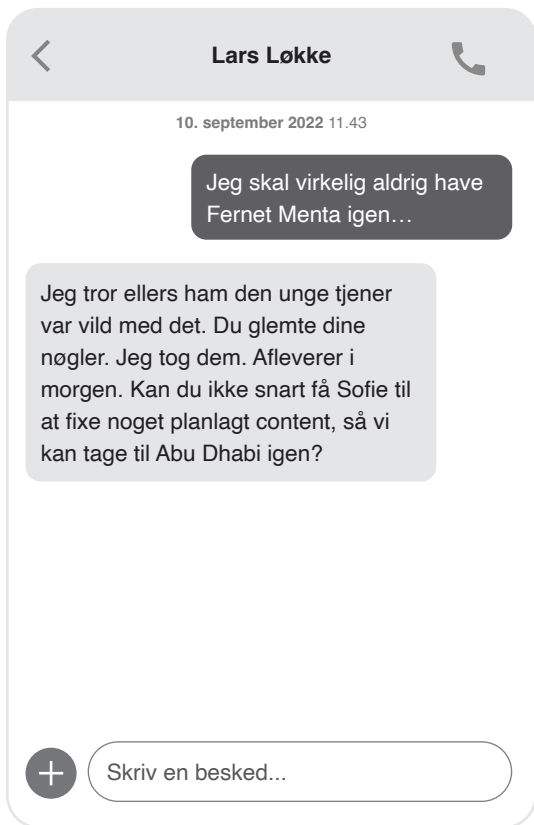
NB: Selvom Sylvia Plaths værker står tilbage som stærke beskrivelser af psyken, er det relevant at være opmærksom på, at de ikke er fejlfri som helhed og afspejler den tid, de er skrevet i. I hendes litteratur er der racistiske og homofobiske bemærkninger, og hun taler mest af alt ind i en hvid, middelklasse feminisme. ■

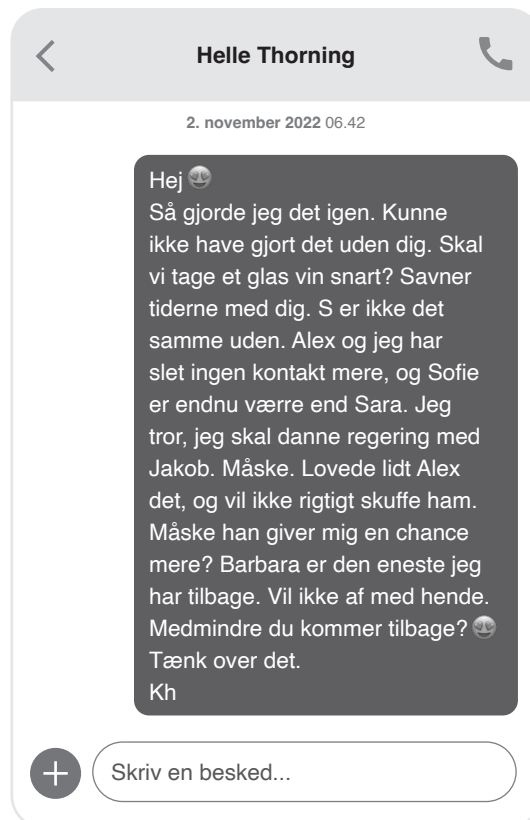
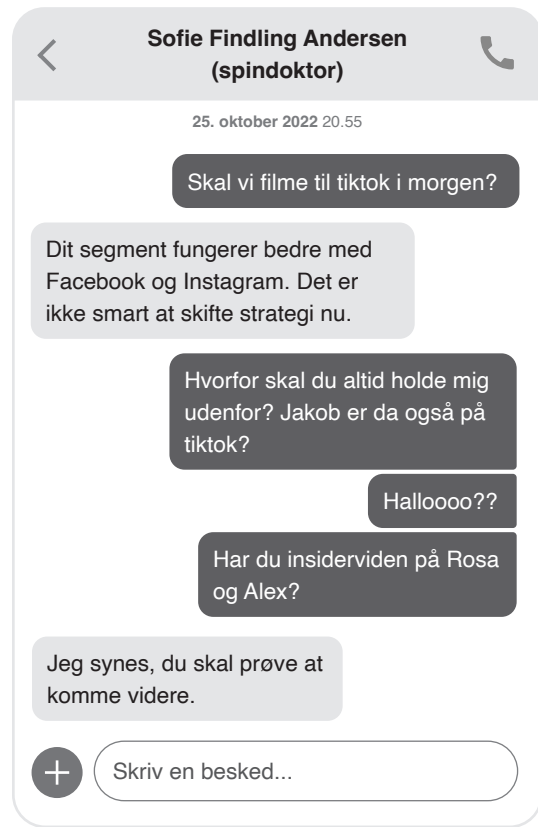
MÅ JEG UDSKRIVE VALG OVER INSTA?

Statsministeriens og departementschefens slettede SMS'er har længe været et omtalt emne, der har fyldt meget i medierne. Politiets teknikere måtte desværre erklære genskabningen som en fiasko, men heldigvis må ministre og embedsmænd ikke længere slette SMS'er. I forbindelse med valget og deraf regeringsdannelsen, fandt Indput det yderst relevant at se nærmere på de SMS'er der er gået forud. Vi kan desværre ikke afsløre vores troværdige kilde, men præsenterer hermed et udpluk af Mettes vigtigste SMS'er op til valget.

Af River Lyngaa, stud.psych.

Kom sikkert gennem din studietid

Få en studieforsikring, der dækker dig og dine ting 24/7

Som studerende kan du købe en attraktiv studiepakke. Den indeholder tre forsikringer, der alle er kåret Bedst i test af Forbrugerrådet Tænk. Du får:

- Indboforsikring
- Rejseforsikring
- Ulykkesforsikring

Få ekstra fordele
når du er medlem
af Dansk Psykolog
Forening

Læs mere og
beregns din pris

Ring til os på 33485104 eller køb din studiepakke på runa.dk/studie-psykolog

Runa Forsikring – en del af LB Forsikring A/S, CVR-nr. 16 50 08 36, Amerika Plads 15, DK-2100 København Ø

Besøg www.indput.dk

- Og find de nyeste og tidligere udgivelser

[Hjem](#) [Blade](#) [Artikler](#) [Om Indput](#) [Til dig som Stud.psych](#)

Tema: Public Service

LÆS NU

AFFIRMATIV KRITIK OG KONKRET UTOPI: DERFOR ELSKER VI DEN ALTERNATIVE FORELÆSNINGSRÆKKE

Et undersøgende fejringsskrift

Af Lise Bennedsgaard Hagen, stud.psych. og Maria Voulgaris Valeur, stud.psych.

"Jeg drømmer om en form for kritik, der ikke søger at fælde dom, men om at få et værk, en bog, en sætning, en ide til at eksistere eller komme til live; den ville tænde ild, se græsset gro (...). Den ville ikke mangfoldiggøre fordømmelser, men livstegn" (Foucault, 1980)

Der er noget i gære på psykologi. Nogle studerende har sidste semester startet Den Alternative Forelæsningsrække, hvor de har inviteret forskere til at præsentere tilgange til psykologien, forankret i teori som er ved at forsvinde eller ikke længere findes på vores psykologiuddannelse. Arrangementerne bliver holdt hver anden fredag eftermiddag. Den Alternative Forelæsningsrække skal bryde med det klassiske forelæsningsformat; der afsættes blandt andet tid til dialog, og forelæsningsen kan nydes med en øl eller sodavand. Projektet er opstået i kølvandet på den kritik, som mange studerende har rettet mod udviklingen på vores uddannelse. Kort sagt kritiserer de studerende den indsnævring af de faglige perspektiver som sker på psykologistudiet. Hvis du tænker "hvad er det for noget?", så vil vi, kære læser, ikke uddybe det mere her. I stedet henviser vi til, at du læser Input no. 2 årgang 53 *tingenes tilstand* fra december 2021, hvor du kan blive indført i situationen.

I denne artikel vil vi prøve at forstå, hvad der er på spil, når vi samles til Den Alternative Forelæsningsrække hver anden fredag. Vi har følelsen af, at der er noget vigtigt på spil, men hvad er det egentlig? Vi tror, det har noget at gøre med drømme, begejstring og håb, men på hvilken måde og hvorfor? Til at hjælpe os med at tænke over det, har vi taget fat i postpsykologiens kritikforståelse og Ernst Blochs utopibegreb, og så har vi spurgt nogle forelæsningsgængere, hvad de tror, der egentlig er på spil.

At rive ned og at bygge op

Der kan skrives mange ord og bruges meget plads på at skrive om, hvad kritik er. Af den grund ved vi også godt, at vi her ikke kommer rundt om alle de forskellige krogede veje man kan gå, for at sige noget om kritik. Med det i mente vil vi alligevel begive os ud i at sige en smule om kritik, for det er vigtigt for at forstå, hvad Den Alternative Forelæsningsrække er og kan i den forbindelse. Det er det, fordi projektet netop er født ud af en længerevarende kritik af uddannelsen. Derfor begynder hver forelæsning med ordene: "Den Alternative Forelæsningsrække skal ikke forstås som et supplement til vores uddannelse, men en konkret kritik". Men hvordan kan man forstå det? Hvordan kan en forelæsningsrække være en kritik? Vi, skribenterne af denne artikel, mener, at man skal forstå den kritik, der ydes i kraft af forelæsningsrækken, som værende opbyggelig - nærmere affirmativ. Men hvordan det?

Sverre Raffnsøe, professor i filosofi, har skrevet en artikel om, hvad kritik er (*What is Critique* fra 2015). Han skriver, at Kant i forlængelse af Oplysningstiden indviede 'the age of criticism', og at vi stadig lever under denne i dag. Af den grund skriver Raffnsøe, at det ikke handler om at spørge, hvorvidt kritik finder sted, *for det gør den*, men *hvordan* man skal forstå den.

” Den Alternative Forelæsningsrække skal ikke forstås som et supplement til vores uddannelse, men en konkret kritik

Raffnsøe har sammen med professor Dorte Staunæs og adjunkt Mads Bank også skrevet en artikel om affirmativ kritik (*Affirmativ kritik: Håb og begejstring, uhygge og vrede* fra 2020), hvor de udlægger forskellen på to former for kritik: Negativ og affirmativ. Betegnelsen for kritikken skal ikke forstås som god eller dårlig, men betegner form og forhold til omverden. De lægger sig i og for sig i forlængelse af hinanden og byder på forskellige ting. Den negative kritik bliver billedliggjort gennem en metafor om kejserens nye klæder, idet der er tale om et forsøg på afsløring og et ønske om at bringe sandheden frem. I en negativ kritik ønsker man altså at påvise de falske antagelser. Dette vil måske svare til det, man i folkemunde associerer med kritik - at dekonstruere, at pege på begrænsninger, mangler, de steder argumentet ikke holder, der hvor noget kunne gøres bedre eller anderledes etc.

I den affirmative kritik bekræfter man. Det skal ikke forstås som at bekræfte aktuelle tilstande, men nærmere at forholde sig til dem - en bekræftelse af noget, der er "på vej", noget som kunne have været i gang. Det er en produktiv aktivitet, der potentialiserer. De skriver: "*Affirmativ kritik er en bekræftelse, der peger på et overskud i forhold til det, der bare er givet. Den åbner for noget 'forhåbningsfuldt'.*" (s.48), ligesom Raffnsøe skriver i sin egen artikel: "*What is affirmed in critical judgment is not what is already fully present and at hand (Heidegger 1979, §43c), but something that is on its way and makes itself felt as it exercises a guiding or piloting role, affecting and working through what is presented.*" (s.15). Den affirmative kritik rækker udover aktualiteten og er forhåbningsfuld. Den har en guidende rolle, hvorved den både påvirker og agerer gennem det, den præsenterer. Den Alternative Forelæsningsrække forholder sig til tingenes tilstand, psykologiens fremstilling på Københavns Universitet, men rækker også udover denne og peger på noget andet som er muligt. Det er et *potentiale* for andre måder at forstå og tilgå psykologi på på vores studie. Kristin fra 9. semester peger netop på dette forhold, da hun fortæller os, hvorfor hun kommer til arrangementerne: "*Kritik bliver ofte forstået udelukkende som at påpege fejl og mangler ved noget, men jeg kan godt lide en definition af kritik, der også medtager, at en kritik skal tilbyde noget. Og med Den Alternative Forelæsningsrække tilbydes blandt andre de forskellige fagkoordinatorer et indblik i, hvad nogle af os psykologistuderende savner.*"

Raffnsøe skriver, at (den affirmative) kritik er "(...) *an endeavour to examine something important that presents itself and that we are part of in order to examine what we are in the pro-*

cess of committing ourselves to" (s.3) og at den "(...) *constantly raises the question about how to relate to, live with, and bear the constant inquiry that one is subjected to.*" (s.4). Affirmativ kritik er altså et udtryk for at undersøge noget man finder vigtigt. Noget, man selv er en del af, som man subjektiveres af og til. Og i den proces sætte spørgsmålstegn ved de betingelser man netop relaterer sig til og lever under. Ud fra det kan man godt argumentere for, at Den Alternative Forelæsningsrække kan siges at være et udtryk for at stille sig udenfor studiet og eksaminere det ved at tilbyde andre muligheder - andre potentialer, subjektiveringer mm. - for at forstå psykologien og vores egen rolle i den.

” Det er et potentiale for andre måder at forstå og tilgå psykologi på på vores studie

En særlig energi

Den måde, vi bedriver kritik på, afstedkommer særlige affekter. De fleste kender nok til den opstemte energi, der kan herske i et rum, hvor man får talt sig godt ind på et emne, der provokerer én. På anderledes vis kender mange også følelsen af skuffelse og tristhed, der kan præge en samtale om verdens uretfærdigheder. Bank, Raffnsøe og Staunæs argumenterer i deres artikel for, at det er nødvendigt at reflektere over "*hvilke stemninger, vi laver vores kritik igennem, og hvordan vores kritik bidrager til stemninger og individuelle følelser, og hvad det så afstedkommer.*" (s. 50). Den negative kritik bygger ofte på mistro og paranoia, mens den affirmative kritik i højere grad afstedkommer en stemning af håb, begejstring og positiv overraskelse. Vi skribenter oplever at kunne nikke genkendende til netop denne stemning af begejstring fra arrangementerne i Den Alternative Forelæsningsrække. Både som individuelle følelser af håb for egen fremtid og overraskende bekræftelse af vores eget fag, men også i høj grad som en stemning blandt de fremmødte af tro på en bedre psykologiuddannelse. Da vi spørger Ida fra 7. semester, som er medarrangør af Den Alternative Forelæsningsrække, hvordan hun oplever at være til arrangementerne, svarer hun for eksempel: "*Derudover oplever jeg, at der er en ret særlig energi til forelæsningerne. Særligt de gange, hvor vi har været så mange mennesker i lokalet, at der ikke har været stole nok til alle. Der oplever jeg, at fællesskabet er stærkt – det er virkelig fedt.*". Der er altså en særlig energi til forelæsningerne. Der er noget ved stemningen, som kan mærkes. Laura fra 3. semester beskriver en lignende ople-

velse: *"Forelæseren fortæller tit passioneret om et emne, som de selv er begejstret for, og jeg oplever, at dem der kommer, bliver smittet af det (...) Jeg føler mig tit inspireret til at snakke mere med mine medstuderende og til at søge mere viden, når jeg kommer hjem. Der er altid en god stemning, og jeg har en oplevelse af fællesskab sammen med de andre, der er der."* Der sker noget i rummet, der er begejstring - vi er fælles om noget, og der etableres en form for fællesskab i kraft af dette.

Helt så simpelt er det selvfølgelig ikke. Den negative kritik er ikke udelukkende associeret med negative affekter, mens den affirmative kritik er præget af en ubetinget tro på alt det gode i livet. Den affirmative kritik rummer også et mere nuanceret affektivt repertoire. Bank, Raffnsøe og Staunæs peger blandt andet på det *uhjemlige* - følelsen af, at tiden ikke er i overensstemmelse med sig selv. Hvorfor er det de studerende, der faciliterer disse forelæsninger? Noget er ikke, som det burde være. Således rummer den affirmative kritik også et ubehag, der også er med til at skabe et forandringspotentiale. Desuden har den negative kritik uden tvivl også sin berettigelse. Den fungerer gerne som en art selvbekræftelse, der skaber en følelse af sikkerhed for den, der er blevet gjort uret. Gennem den negative kritik kan man skabe en oplevelse af afstand til det, som har gjort én ondt. Det er bestemt også en del af den kritik, Den Alternative Forelæsningsrække er født ud af. At der virkelig er en konkret fare, vi skal forsvare os imod. Hans-Jørgen fra 11. semester udtrykker noget af dette, da han beskriver Den Alternative Forelæsningsrækkes berettigelse: *"Dét er befriende og et nødvendigt kosttilskud til en noget udsultet uddannelse."* Forud for forelæsningsrækkens etablering er der foregået en nødvendig negativ kritik af uddannelsens udvikling, hvor de studerende har haft brug for at udtrykke deres oplevelse af svigt over ikke at blive hørt.

En levende drøm

Den negative kritiks medfølgende følelse af sikkerhed hænger muligvis sammen med det faktum, at den ikke begiver sig ud i den usikre bedrift: At skabe en utopi. I det øjeblik man tør stille sig frem og sige: *"Her skal vi hen"*, gør man sig selv sårbar. Derfor er den affirmative kritik, der foregår til Den Alternative Forelæsningsrække, også forbundet med mod og gavmildhed. Vi mener, det er et utopisk projekt. Ida peger selv på dette, da vi

spørger hende, hvorfor hun er med til at arrangere Den Alternative Forelæsningsrække: *"Jeg kan godt lide, at det er så konkret en måde at føre kritikken på - hver anden fredag eftermiddag fungerer nærmest som en lille utopi"*. Filosofen Ernst Bloch beskriver utopien som en tankeform, der beskæftiger sig med det, der endnu ikke er. Han skelner mellem konkrete og abstrakte utopier. De abstrakte utopier *"er abstrakte, fordi de er konstruktioner af et stillestående Utopia"* (s. 50). Sådan udlægger Lektor Jørn Erslev Andersen Ernst Blochs abstrakte utopi i sin introducerende bog til Blochs værker. De forholder sig ikke til, at et samfund altid vil være en processuel størrelse, og de beskæftiger sig ikke med vejen fra nutidens samfund til den utopiske drøm. De abstrakte utopier kan inspirere og skabe psykiske ønskebilleder, men de viser ikke den vej, vi skal gå for at nå derhen. I kontrast til det står de konkrete utopier. *"Den konkrete utopi er levende og tidslig-foranderlig"* (s. 52). Den konkrete utopi forholder sig til den konkrete samfundsmæssighed og forbinder drømmen med noget usentimentalt, der er forankret i det mulige. Vi vil argumentere for, at Den Alternative Forelæsningsrække netop er et eksempel på en sådan konkret utopi. Når forelæsningerne indledes med et bud på, hvordan den konkrete forelæsning kunne finde sig til rette på et af studiets fag, viser de netop vejen til den utopiske fremtid, hvori vores studie rummer den bredde af perspektiver, "som virkelig er bestemt for os" (for at bruge Blochs egen formulering). Den Alternative forelæsningsrække viser os ikke et stillestående glansbillede af en umulig fremtid, men snarere en levende drøm om, hvad vores studie endnu ikke er.

Den Alternative Forelæsningsrække er et ret utroligt fænomen. Et levende eksempel på det forandringspotentiale, der kan ligge i et fællesskab med en drøm. Den konkrete utopi lever videre, og der kommer stadig flere og flere til hver forelæsning, som i disse uger er oppe og runde de 100 deltagere hver gang. Så nu er spørgsmålet, kære læser: Hvilken fremtid er vi ved at skabe? Sætter vi svingninger i gang på Institut for Psykologi? Hvor vil dialogen bevæge sig hen? Hvad kommer til at vokse ud af begejstringen? Hvor vandrer tankerne hen, når de forlader forelæsningssalen? Bliver utopien til virkelighed? Vi håber og tror det. Og vi håber, at du vil være med til at bære drømmen ind i fremtiden. For det vil vi. ■

MED TIDEN / I TIDEN

Af Iben Berndt, stud.psych.

Illustration af Anna Sofie Andersen, stud.psych.

med tiden

hvad tungen taler nu
bliver engang
til vores gode, gamle dage

når vi er færdige
med aktualiteter, gule breaking-bjælker
clickbaits, shitstorme
husker vi så, hvad det var, vi ville sige?

eller må vi tungetale os frem til
de gode, gamle dage

i tiden

oppe eller nede
jeg tror bare, det er tiden

noget forgår, noget består

men så længe jeg husker
så længe er dagene mine

EN TEMPORAL KORRESPONDANCE

Af Katrine Vedsø Jakobsen, stud.psych. og Lise Bennedsgaard Hagen, stud.psych.

Lise og Katrine har henover et par uger skrevet breve til hinanden. Disse er blevet til en samtale om tiden. Hvad og hvordan den er, fornemmes og opfattes. Kan vi forandre vores livsmåde ved at ændre vores forhold til tiden? Og er det overhovedet muligt at få en ny tidsopfattelse? Samtidig har Lise og Katrine skrevet en refleksion bag hvert brev, som var hemmelig for den anden. De har svaret på spørgsmålet: Hvorfor skriver du egentlig det? Katrines refleksioner rækker tilbage i tiden til minderne, mens Lises rækker frem i tiden til drømmene, håbet og frygten. Her samles brevene og refleksionerne til en tekst, der i sin form undersøger på hvilken måde, fortiden og fremtiden er til stede i nuet.

Katrine: Kan du mærke, at det er blevet mørkere? Jeg mener, hvordan har du det med mørket?

Det skriver jeg, og mener nok i virkeligheden spørgsmålet: Hvad tror du, gør det muligt for et menneske at blive genkendt som godt? For jeg kan huske alle de morgener, jeg har tonset fremefter på min cykel i en strid vintervind indhyllet i mørke og en hinde af søvn, som ikke ville briste. Som for at være god. Helt forsovet og rød i kinderne at møde op til tiden i skole - og senere på arbejde. Det ubehagelige ved først at vågne i institutionernes lys. Tage sig så forvirret til øjnene. Være som en hjort fanget i lyset fra en bils forlygter. En skuespiller som er blevet skubbet ind i scenelyset uden at kunne huske sine replikker. Jeg kan huske som lille at sidde inde i mine forældres bil og presse næsen mod den kølige inderside af ruden, mens min far eller mor stædigt skræbede ydersiden for is og sne, så mørket udenfor kom til syne i striber. At køre afsted, men næsten altid at være nødt til at holde ind til siden og vente, fordi forruden duggede til. Lidt nervøse for at komme for sent i skole og på arbejde.

Lise: Jeg ville nok ikke have så meget imod mørket, hvis ikke det var fordi, jeg vidste, at der er så lang tid til, det bliver rigtig lyst igen. Hvad med dig? Hvordan mærker du årstidernes skiften?

Det skriver jeg, fordi jeg frygter den lange vinter. I disse dage nyder jeg de lange aftener, men jeg påtager mig min længsel mod solen på forhånd. Jeg forbereder mig på nedslidningen og modløsheden. Det er en overlevelsesmekanisme.

Katrine: Jeg forstår! Jeg tror, jeg mærker årstidernes skiften som en form for lindring af min utålmodighed. Jeg kommer egentlig til at tænke på, at vi tit spørger hinanden hvilken af årstiderne, der er vores yndlings, og jeg tror, jeg vil begynde at svare, at det er overgangene imellem dem. Jeg bliver altid lige overrasket over årstidernes måde at skifte plads på. Også selvom jeg godt ved, det kun er et år siden, de gjorde det sidst. Det tilbagevendende bliver på en måde ved med at føles nyt! Men ellers lever jeg nok bare som en slags begejstret beskuer til de forskellige skift af kulisserne. Har det nogen indflydelse på din måde at leve på, når årstiderne skifter?

Det skriver jeg, tror jeg, fordi der findes en gammel sætning i min familie, som har at gøre med en utålmodighed eller tendens hos mig til, at jeg begynder at kede mig. Så siger min familie, for eksempel når jeg begynder at vende kroppen væk fra situationen: Nå, nu synes Katrine, vi har været her.

Lise: Jeg er helt sikkert også en begejstret tilskuer! Jeg vil gerne gøre op med vores samtid store tabu: At tale om vejret. Jeg elsker at tale om vejret, om mørket, om solen, om regnen, om at det virkelig kan sne i april. Det er jo helt utroligt. Det er som om, den samtale er en evigt ongoing udveksling mellem mig og naturen og så hvem, der ellers bliver indlagt til at være publikum. Der er en uendelighed i årstidernes skiften, som jeg godt kan lide. Og selvfølgelig har de en indflydelse på min livsmåde. Jeg siger tit, at jeg kun lever rigtigt om sommeren. Om efteråret bearbejder jeg sommeren, og om foråret forbereder jeg sommeren. Vinteren vil jeg helst glemme. Hvad er dit forhold til det uendelige? Det tidløse og cirkulære - tror du, det findes?

Det skriver jeg, fordi jeg drømmer om et mere poetisk liv. En måde at være sammen på, hvor vi forstår, at verden udenfor og verden inden i er intimt sammenflettede. Man kan altid se, at man er nået til vendepunktet i en film, når det begynder at regne. Sådan håber jeg også, at livet vil blive. Når det hele vender, vil jeg vide det, fordi regnen vil falde på en helt særligt rensende måde. ►

Katrine: Åh, jeg synes i virkeligheden, der er to ting som forvirrer min forståelse af tiden: Døden og naturen. Ikke at disse er modsætninger i sig selv. Man kan jo endda sige, at døden er en naturlig proces. Det modsætningsfyldte består vel i, at jeg oplever døden som et endeligt punktum. Jeg har læst, at denne måde at erfare døden på, sammen med den jødisk-kristne beretning om verden som noget skabt, giver tiden en begyndelse og en slutning og en retning – fra den ene tunge bogstøtte til den anden. Altså, tiden som en form for irreversibel strøm. Omvendt er jeg hele tiden lykkeligt vidne til de cirkulære bevægelser, der synes at kendetegne naturens tid. Årstidernes tilbagevenden. Det får mig til at tænke: hvad tror du, der ville ske med vores opfattelse af tiden, hvis vi fik et andet forhold til naturen og døden? Hvis jeg nu ikke bare var vidne. Hvis nu min måde at leve på var mere forbundet med og afhængig af naturen?

Katrine: Og! Hvad med tiden hos Freud egentlig? Nachträglichkeit osv. osv. Jeg tror, jeg gerne vil tro på, at der foregår bevægelser i alle mulige rundtossede retninger og på tværs af tiden (som derfor ikke er irreversibel?). Ting fra fortiden, der hvirvler som støvskyer op fra fortidens gulv og virker ind i nutiden.

Det skriver jeg, fordi jeg kan huske, at jeg i sommer havde en god samtale med en ny ven. Samtalen har sat sig i mig som et godt arbejde. Jeg bakser med at få en sådan livsanskuelse op og balancere på mit hoved. Hvad hvis der kun findes én stor bevidsthed, som til evig tid og ud i uendeligheden kan dele sig og glide ind og ud af forskellige eksistensformer. Hvad hvis jeg på én gang både er mig, et træ, en støvpartikel på en anden planet og dig?

.....

Lise: Det er jo lige det. Tiden må både være lineær og cirkulær. Eller krøllet måske? Åh nej, det er som om, at hver gang jeg skriver en sætning, efterfølges den i min tanke af en anden, der lyder: Men hvad med dette? Har du ikke glemt? Er du nu sikker på det? Jeg tænkte først, at det lineære og det cirkulære var hinandens modsætning, men nu slår det mig, at de er alt for ens: Tiden som en endimensional linje, der enten bevæger sig frem eller tilbage til sig selv. Men tiden har vel også dybde. Den stræber op i himlen og ud langs jorden. Det, du frygter, er allerede sket, som min bachelorvejleder engang sagde. Det lyder uhyggeligt, men jeg tror det er sandt. Det hele er altid-allerede sket men også ikke-endnu. Enten findes kun nuet eller også findes kun fremtiden og fortiden. Måske er det ét og det samme. Rabler jeg nu, eller giver det mening for dig? Det er lige så meget en følelse som en tanke for mig. Hvad tror du?

Det skriver jeg, fordi jeg forventer, at min fremtid også vil blive min fortid. Selvfølgelig på den banale måde, hvorpå fremtiden altid vil blive fortid, men også på en anden mere overraskende måde. Pludselig vil jeg forstå hvorfor, jeg gjorde, som jeg gjorde, eller hvad det betød. Jeg mødte engang en folkeskoleven, der fortalte mig, at i alle de år uden kontakt havde hun tænkt ofte på det brev, jeg skrev til hende i 8. klasse, da hun blev syg, og vi begge var for unge til at forstå det. På samme måde vil min fortid blive ved med at få nye betydninger. Jeg kender slet ikke min fortid endnu.

Lise: Nu glemte jeg helt at svare på dit spørgsmål! Jeg troede, jeg var på vej, men så løb det fra mig. Jeg er sikker på, at vores forhold til tiden ville ændre sig, hvis vi fik et andet forhold til naturen og døden. Måske endda også til vores egen fødsel. Jeg ved det, for jeg har mærket det selv. Jeg stod midt i min sydøstasiatiske backpackertur, da det gik op for mig, at jeg skulle dø en dag. Et par år tidligere på en gård i Nordfrankrig var det gået op for mig, at mine forældre også skulle det. De to ting har ændret det meste for mig.

Det skriver jeg, fordi jeg håber, det er sandt. Jeg håber, at mit forhold til tiden endnu er til at redde. At jeg ikke skal leve resten af mit liv i evig acceleration. Det er så ensidigt. Fremad, fremad, fremad. Jeg håber, min tid også vil gå tilbage og i så.

.....

Katrine: Jeg har også læst, at der er nogen, som foreslår en punktueltidsopfattelse, hvor det betones, at det eneste vi med sikkerhed kan sige eksisterer, er nuet. Som du siger: enten findes kun nuet, eller også findes kun fortiden og fremtiden. Jeg kan på en måde få det til at give mening, når jeg tænker på, hvordan hukommelsen virker på fortiden. Kan man sige (og nu prøver jeg bare) at kun nuet findes, idet fortiden på en måde skabes i henhold til det nu, den huskes fra? Mens fremtiden også er skabt af det nu, den opdrømmes fra? Og at ingen af delene nødvendigvis findes. Men hvordan kan man egentlig med en sådan tidsopfattelse overhovedet bevæge sig fremad, hvis ikke i enkeltvis og usammenhængende ryk? Nuerne er som sådan en slags trædesten, man er nødt til at hoppe rundt imellem, for ikke at falde i vandet og flyde med strømmen ud af nutiden. Findes kun nuet, fordi vi ikke endnu ved, om vi får mulighed for at træde med over i det næste nu. Lise, jeg føler vi er sejlet ud på meget åbent hav uden noget navigationsudstyr haha.

Man kunne også vende det hele på hovedet og sige at nuet ikke findes, fordi det, der er sket, også sker lige nu. Og det, som vi håber eller frygter kommer til at ske, sker også lige nu. Jeg tror, det er det, jeg tror. I hvert fald, at det er sådan tiden opfører sig i min psyke. Måske er der bare mange former for tider. Måske giver det mening at skelne mellem dem. Tidens måde at manifestere sig i den enkeltes bevidsthedsliv på, den kvantitative tid som vi strukturerer vores samfund efter...

Det skriver jeg, fordi der i Rold Skov tæt ved mit barndomshjem boede en heks som hed Danni Duehyld, hvis fortællinger og viden om naturen, mine venner og jeg voksede op med. Hun døde sidste år, men dengang hun fyldte 70 år, blev hun interviewet til en lokal avis, og hun sagde: "Man siger jo at hekse bliver 3000 år, men vi får se. Jeg tror hekse bliver gamle fordi, hvis du lever hvert øjeblik, så bliver du gammel" Tænk sig at måle et liv i antal levede øjeblikke frem for år!

.....

Lise: Ja det føles virkelig som usikker grund. Jeg kan ikke lade være med at føle en underlig behagelig uhygge over at træde ud der, hvor tiden ligesom opløser sig selv. Problemet opstår først, når vi skal ud af dette rum, vi har skabt for os selv. Når vi åbner døren ud til gaden, hvor bilerne kører forbi i en voldsom fart, og vi anråbes fra samtlige sider. Der er jo en verden derude, hvor tiden ikke er poetisk, men nærmere krævende. Den kræver hele tiden noget af os: allermost vores opmærksomhed. Se her, gør det, skynd dig! Det er nu eller aldrig! Vi er jo ikke hævet over det, selvom vi for en stund kan føle det. Vi har også en deadline, der skal nås. Et blad, der skal trykkes. Nogen, der regner med os. Hvad synes du, vi skal sige til dem?

Det skriver jeg, fordi jeg ser en fremtid for mig, der er fuld af mål, der skal nås, og datoer, jeg ikke må misse. Jeg er så bange for at flyde med i tidens eget tempo, for jeg er så bange for, at det pludselig er for sent. Hvad hvis det aldrig lykkes, og jeg aldrig når det? Hvad hvis den dag jeg når til stoppestedet, er bussen for længst kørt? Hvad hvis jeg ikke får sagt det rigtige, før den, der skal høre det, er væk? Det er ikke uden risiko at udfordre tiden.

.....

Katrine: Tak for tiden. ■

.....

ANMELDELSE: JEG ANERKENDER IKKE LÆNGERE JERES AUTORITET

Af Ditte Marie Thiemer Hilbert, stud.psych.

Glenn Bechs bog er ikke bare et manifest, det er en manifestation. Teksten er en invitation ind i et konkret liv – hans eget - præget af splittelsen mellem opvæksten i underklasse-Horsens og københavnerlivet blandt akademikere og kunstnere. Bech veksler imellem personlig vrede og indignation, og en observerende distance. Han peger på dissonansen mellem politisk korrekthed og skarpt koordineret social positionering, som underbygges af ja... privilegierne som følger med en opvækst i den øvre middelklasse. Han peger på det tveæggede sværd, det er at være inviteret ind- men ikke som den, man er. Klasseforskellene skrives frem i små, personlige brudstykker som både føles som en kærlig invitation ind i et sårbart rum for derefter at vende på en tallerken og blive til direkte anklager.

Første del af bogen handler om materiale som tydeligvis er bearbejdet, nemlig relationen til moderen og baglandet: *når jeg er i Horsens hos min mor / mærkes sproget som en afstand / hvor hun føler sig talt ned til / omvendt føler jeg mig hurtigt magtesløs / når jeg bedes forklare mig / SÅ DET ER TIL AT FORSTÅ / og jeg vitterligt ikke kan / ikke på hendes måde længere.*

En vigtig pointe: Psykologiens sprog er uforståeligt for mange, og det er i høj grad et klassespørgsmål.

Bogens anden del handler om klassesamfundet konkretiseret gennem Bechs egne oplevelser ved at være fremmedgjort af den kultur, som tages for givet blandt unge studerende på universitetet: *mange unge jeg underviser / skriver om køn, krop, kærlighed, klima / de skriver også om sommerhuse eller det er privilegeret at kunne italesætte og oversætte sit indre / **det er privilegeret at kunne gøre sig forståelig** / det er privilegeret at blive hørt.*

Senere i bogen sætter Bech virkelig sig selv på spil: Hvor han kunne forsøge at passe ind, insisterer han i stedet på netop den vrede og indignation, som giver mening at tilskrive manifestets arena. Men Bech har også forstået, at manifestets svaghed er, at det er afkoblet den konkrete virkelighed og i stedet bliver teoretisk. Hykleriske og selvmodsigende måder at placere sig selv i den intellektuelle elite udpeges (og jeg har svært ved at forestille mig at dem, det handler om ikke kan læse, at det handler om dem, for det er *personligt*). Sært tilfredsstillende at læse og samtidig ekstremt konfrontativt, fordi det ikke bare handler om dem, men om os.

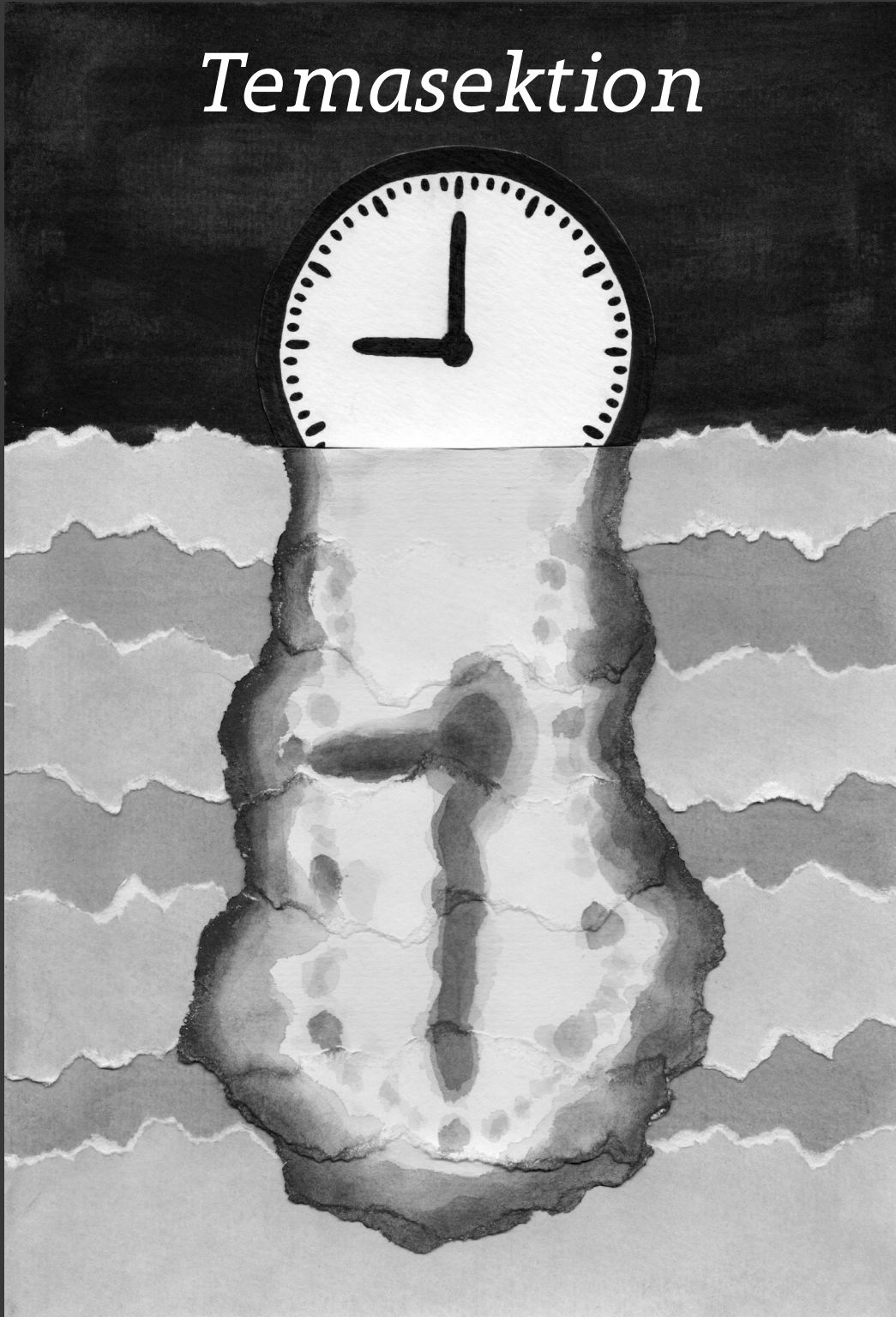
Jeg blev personligt særligt berørt af afsnittet *Provinsbøsser er gud*, hvor Bech blandt andet skriver: *aids-pandemien dræbte størstedelen af den generation / der kunne have dannet forbilleder for min*. Fakta om homoseksuelles overflytning fra lejre til fængsler ved afslutningen af anden verdenskrig og maskulinitetsskoler i Kina. Det er hårrejsende at blive konfronteret med homofobiens mange ansigter, når det historiske står side om side med de dybt personlige fortællinger. Jeg drømmer om flere faktuelle digte! Og så kommer metaperspektivet: At det alt sammen er politisk. Men det er også psykologisk. For traumerne kigger frem og er ikke sådan at komme af med igen. Det, der skete, sætter klare spor ind i livet - også på måder som ikke er pæne. Jalousien. Vreden. Det er den vredeste bog, jeg længe har læst. Og Bech tør være det personlige eksempel på, hvorfor ting skal ændres.

Afsnittet *Kildekritik* læses nærmest som en række politiske psykologiske anvisninger: *det er okay at blive vred / det er okay ikke at kunne falde til ro igen med det samme / verden er uretfærdig / verden er uretfærdig, for nogle mere end andre*. Digtene handler om den menneskelige tilstand og de kulturer og systemer, vi er indlejret i. Peger på de steder, de fletter sig sammen. Konsekvenserne ved ikke at høre til.

Måske netop fordi at han er psykolog, forstår Bech, at vi har en tendens til ikke at reagere på det teoretiske, men at vi er nødt til at reagere, når nogen vover at kaste hele spektret af svære følelser - negativitet, vrede, afsky, sårbarhed - hen mod os. Bech sætter sig selv på spil i håbet om, at det bliver grebet, men bogen er også en mesterlig komposition, som bliver tiltagende mere intens og uundgåelig at forholde sig til. Et manifest forankret i et konkret menneskes subjektive oplevelser med at være i livet.

Alle udsnit fra digte er valgt af anmelderen. Digtene kan læses i deres fulde længde i bogen **Jeg anerkender ikke længere jeres autoritet** af Glenn Bech, Gyldendal 2022. ■

Temasektion

Oppe i tiden

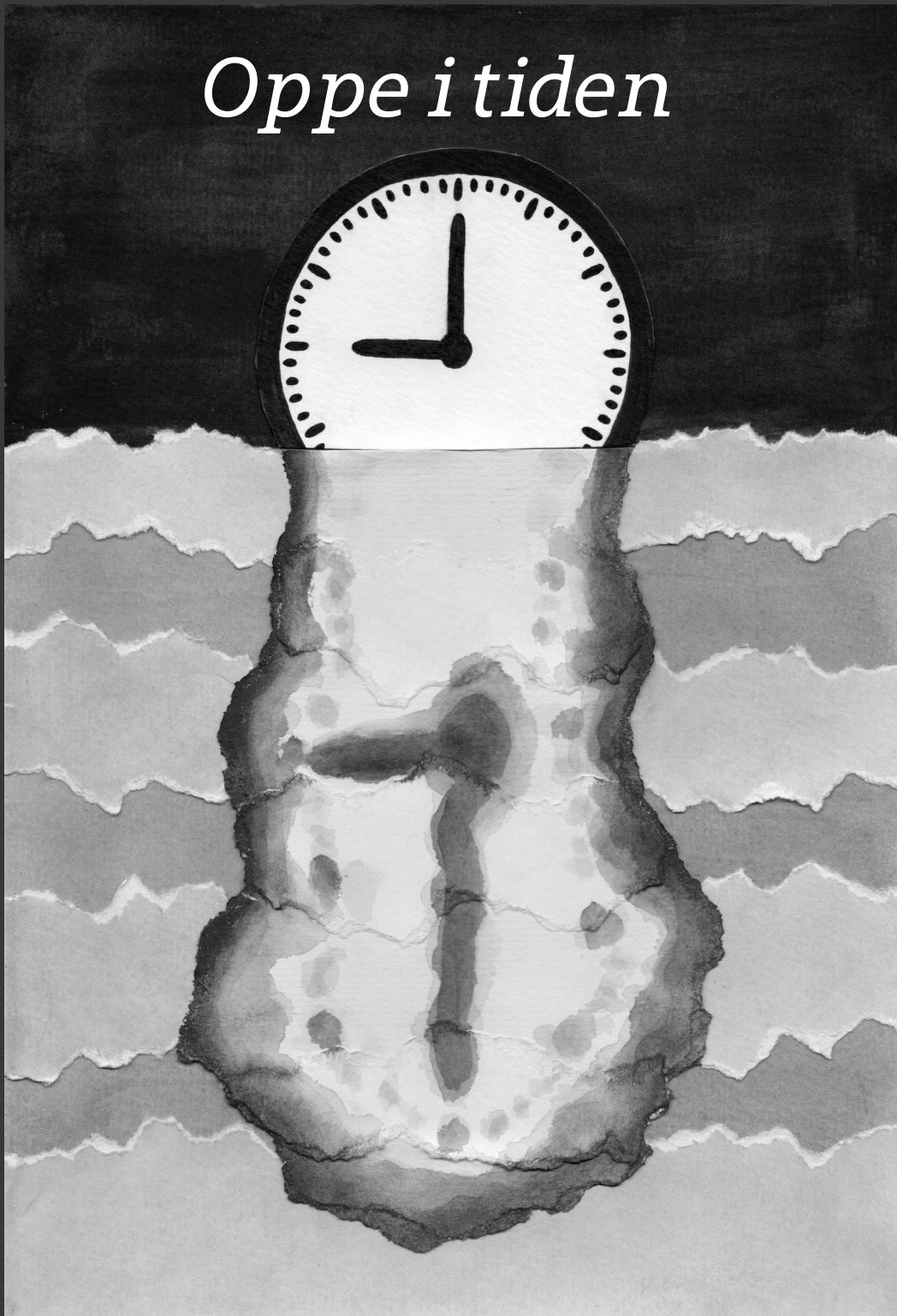

Illustration af Maja Koch Nielsen, stud.psych.

FORÆLDEDE NEURONORMATIVE HOLDNINGER PÅ PENSUM

– min oplevelse som autist på Klinisk 1

.....
Af Catrine Zorn, stud.psych.

I løbet af efteråret har jeg selv og andre 3. semesterstuderende på den nye studieordning læst faget Klinisk 1. I studieordningen beskrives faget som havende til formål *"at introducere de studerende til 'hvad psykisk lidelse er', samt til hvordan psykiske lidelser udredes og diagnosticeres på tværs af det psykologiske praksisfelt"*. Selvom det for de fleste andre måske i højere grad er Kognitionspsykologis monstrøse arbejdsbyrde og tunge pensum der har fyldt, så er klinisk endt med at optage en uforholdsmæssigt stor del af mine egne tanker. For jeg er autist, og jeg kan ikke se mig selv i den måde, hvorpå vores pensum skildrer min neurotype og hele det diagnostiske system, der i høj grad er med til at definere vores forståelse af autisme i samfundet.

Det fik jeg at mærke, da jeg mødte op en tidlig tirsdag morgen til Victoria Southgates forelæsning om autisme. Et solidt kvarter af undervisningens første time blev brugt på et filmklip med autistiske børn, der meget overfladisk viste stereotypiske autistiske træk, men helt uden en dybere forståelse for neurologi og årsagssammenhænge, der kunne ligge bag disse. *"However it affects you, it doesn't have to hold you back"*, siger den ca. 14-årige pige i videoen, som om der var tale om en ubehagelig sygdom, som hun på ægte Hollywood-manér kunne overvinde og alligevel få succes i livet. Derfra gik forelæsningen videre med en gennemgang af diverse historiske forståelser af autisme, lige fra vaccinetorien til Baron-Cohens teori om *the extreme male brain*, hvor såvel autister som folk med den mindste smule kritisk sans ifht. kønsforskning med rette kan føle sig foragede.

De moderne teorier der blev præsenteret handlede desuden om, hvor og hvordan man udviklingspsykologisk kunne sætte ind med en 'intervention' mod autisme, så man kunne afhjælpe de såkaldte 'social deficits'. Hele vejen igennem blev autisme italesat med diagnosekriterier og træk, der implicit blev dømt problematiske i sammenligning med det normative. På intet tidspunkt blev der præsenteret forskning eller perspektiver af autistiske forfattere eller blot så meget som nævnt *neurodiversitet*.

For dem, der ikke ved det, er neurodiversitetsparadigmet en forståelsesmodel, der betragter neurotyper, herunder f.eks. autisme og ADHD, som neurominoriteter der er en del af den naturlige menneskelige diversitet, fremfor lidelser som skal kureres. Modellen har fokus på mangfoldighed samt styrker og accept, og er opstået som modsvar til den medicinske forståelsesmodel, som særligt indenfor psykiatrien benyttes med et ekstremt fokus på patologier.

Der er ikke nogen pæn måde at sige det på. Den autismeforståelse der blev præsenteret i Victoria Southgates forelæsning repræsenterer et gammeldags, neuronormativt paradigme, som hører hjemme i sidste århundrede. Det er et synspunkt som absolut ikke bør formidles ukritisk og ureflekteret på et moderne universitet, hvor der med al sandsynlighed sidder en del neurodivergente blandt de studerende i forelæsningsalen.

Man kunne skrive bøger om hvad der er i vejen med denne normative forståelse af autisme (læs for ek-

.....

sempel autist og socialpsykolog Devon Prices bog *Unmasking Autism*), men for blot at tage et enkelt eksempel op, nemlig idéen om 'deficits in social communication' (der betragtes som et 'kernesymptom' på autisme). Idéen er blevet udfordret af forskere, der har påvist, at autister rent faktisk kommunikerer bedre med hinanden end neurotypiske (ikke-neurodivergente) gør, og at neurotypiske er ligeså dårlige til at kommunikere med autister, som den anden vej rundt (*The Double Empathy problem*, Milton, 2012). Det er altså kun en 'deficit', hvis man forstår kommunikation som nødvendigvis værende *neurotypisk* – normativ – kommunikation. Den autistiske neurotype bliver med andre ord sammenlignet med den neuronormative gruppe, og i stedet for at betragte forskellene som menneskelig mangfoldighed, bliver de til symptomer og afvigelser. Dette resulterer i et menneskesyn, hvor autister bliver betragtet som syge, fejlbehæftede, afvigende og problematiske – og det er desværre mange menneskers umiddelbare associationer, når man nævner autisme. Som autist er det selvsagt meget svært at føle sig tryk, værdsat eller velkommen i et fagfællesskab – eller samfund for den sags skyld - hvor ens neurotype opfattes på denne måde.

Efter forelæsningsen kom flere af mine holdkammerater hen til mig og spurgte, om jeg var okay. For selv-

om de måske ikke havde den nødvendige baggrundsviden til at forholde sig kritisk til forelæsningsens faglige indhold, så kunne de sagtens fornemme, at den måde der var blevet talt om autister på, ikke var i orden. Jeg undrer mig over, om forelæseren mon har ulejliget sig med lignende tanker, eller om hun blot har antaget, at eventuelle autister der måtte være til stede naturligvis betragtede deres neurotype på samme måde, som pigen i videoen gjorde – altså som et problem der skulle håndteres.

Det er desværre en udbredt forståelse af autisme, og den har alvorlige konsekvenser for autisters selvforståelse og trivsel. Især i Amerika er det f.eks. almindeligt at udsætte autistiske børn for ABA-træning (Applied Behaviour Analysis) – en behaviouristisk intervention, der har til formål at få autister til at opføre sig mere neurotypisk og undertrykke 'atypisk' adfærd. Dette er på trods af voksne autisters protester og vidnesbyrd om, at behandlingen ofte har en decideret traumatiserende virkning. Denne behandlingsform nævnes i vores pensum (Carr-bogen), som foretrukken intervention ved autisme, uden nogen kritisk perspektivering. Det svarer ifølge mange voksne autister omtrent til at have *gay conversion therapy* (som ABA i øvrigt er beslægtet med) på pensum. Der er desværre til stadighed mange fagfolk, der benytter ABA i stedet for *neurodiversity-affir-*►

.....

:"Der er ikke nogen pæn måde at sige det på. Den autismeforståelse der blev præsenteret i Victoria Southgates forelæsning repræsenterer et gammeldags, neuronormativt paradigme, som hører hjemme i sidste århundrede. Det er et synspunkt som absolut ikke bør formidles ukritisk og ureflekteret på et moderne universitet, hvor der med al sandsynlighed sidder en del neurodivergente blandt de studerende i forelæsningsalen."

.....

.....

ming-metoder, men heldigvis bliver der efterhånden rettet kritik mod metoden (se f.eks. Kupferstein (2018 & 2019), McGill & Robinson (2020), Rosa (2020), Dallman et al. (2022), Wilkenfeld & McCarthy (2020)) selvom det nuværende paradigme gør det udfordrende for autistiske stemmer at blive hørt i research, der handler om autisme (Milton, 2014).

Som den opmærksomme læser nok allerede har spottet, så er jeg ikke fan af hverken psykiatrien eller diagnosesystemernes kategoriske og normative menneskesyn, hvor dem der falder mere end et par standardafvigelser væk fra normalfordelingens hellige midterpunkt, får påklippet et patologiserende label og problemet placeres i individet. I mit eget liv har det været tvingende nødvendigt for mig at aflære dette menneskesyn og i stedet tilkæmpe mig et perspektiv, hvor jeg kan forstå mig selv – samt mine autistiske børn og kæreste – som ligeværdige mennesker, der har ret til at være dem vi er.

I mit levede liv er det at være autist ikke en 'psykisk lidelse' – det er bare sådan jeg er. Jeg har en anderledes neurologi end de fleste, men *lidelsen* (og dertilhørende komorbiditeter) opstår først, når jeg prøver at leve, som den jeg er i et samfund, der er overordentligt fuld af systemiske barrierer og modvilje mod dem, som er anderledes. Det er selvfølgelig slet ikke unikt for autister – præcis det samme gør sig gældende for andre minoriteter, uanset om det gælder race, seksualitet, kønsidentitet, religiøs overbevisning eller noget helt andet. Og når det gælder nogle af disse andre minoriteter, ved vi det jo godt. Jeg tror ikke på, at der er nogen psykologistuderende ved KU i dag, som ville sy-

nes, det var i orden at sætte materiale på pensum, der omtalte eksempelvis homoseksualitet som en lidelse, som skulle diagnosticeres og behandles. De fleste af os ville nok også forholde os temmelig kritisk overfor f.eks. forskning i race eller køn, der var udført udelukkende af hvide, mandlige, vestlige forskere (som alt for meget af det for resten er!). Ikke desto mindre accepteres den slags forhold uden videre, når det gælder autismeområdet. Det er bemærkelsesværdigt, at alle de andre fag, som jeg indtil videre har haft på uddannelsen, Statistik undtaget, sætter en ære i at præsentere de studerende for mange forskellige perspektiver og teorier, hvor det forventes, at man forholder sig kritisk reflekterende til dem - men på Klinisk 1 mødes vi i overvældende grad af det normative perspektiv, og den kritiske refleksion er pludselig parkeret ved døren. Holzkamp ville være skuffet.

Dermed ikke være sagt, at vi skal smide al den viden, som ligger i det normative paradigme ud med badevandet. Men i en verden og et samfund som står overfor større og større systemiske problemer, der i høj grad er resultatet af de gammeldags vidensparadigmers *business-as-usual* model, har vi brug for et andet menneskesyn og nogle andre værdier. Vi kan ikke længere ukritisk sortere mennesker i mere og mindre værdige kategorier efter et abstrakt normalitetsbegreb. Og vi kan altså heller ikke acceptere, at en højere uddannelsesinstitution ukritisk sætter materiale på pensum, der patologiserer minoritetsstuderendes identitet. Lad os gøre det bedre.

Catrine Zorn er autist, studerende på 3. semester og neurodiversitetsformidler.

Hvis du gerne vil vide mere om neurodiversitetsperspektivet ift. autisme og om kritikken af ABA-træning, er her en række anbefalinger:

Dallman, A. R., Williams, K. L., Villa, L. (2022). Neurodiversity-Affirming Practices are a Moral Imperative for Occupational Therapy. *The open journal of occupational therapy*, 10(2), 1-9.

Kupferstein, H. (2018). Evidence of increased PTSD symptoms in autistics exposed to applied behavior analysis. *Advances in Autism*, 4(1), 19-29. Doi:10.1108/AIA-08-2017-0016.

Kupferstein, H. (2020). Why caregivers discontinue applied behavior analysis (ABA) and choose communication-based autism interventions. *Advances in Autism*, 6(1), 72-80. DOI:10.1108/AIA-02-2019-0004.

McGill, O. and Robinson, A. (2021), ""Recalling hidden harms": autistic experiences of childhood applied behavioural analysis (ABA)", *Advances in Autism*, 7 (4), 269-282. Doi: 10.1108/AIA-04-2020-0025

Milton, D. E. (2012). On the ontological status of autism: the 'double empathy problem'. *Disability & Society*, 27(6). 883-887. Doi: 10.1080/09687599.2012.710008

Milton, D. E. (2014). Autistic expertise: A critical reflection on the production of knowledge in autism studies. *Autism*, 18(7), 794-802. Doi: 10.1177/1362361314525281.

Price, D. (2022). *Unmasking Autism*. Monoray.

Rosa, S.D.R. (2020, October 21). Why No Autistic Child Should Be in ABA Therapy. <http://www.thinkingautismguide.com/2020/10/why-noautistic-child-should-be-in-aba.html>

Wilkenfeld, D.A., & McCarthy, A.M. (2020). Ethical Concerns with Applied Behavior Analysis for Autism Spectrum "Disorder". *Kennedy Institute of Ethics Journal* 30(1), 31-69. Doi:10.1353/ken.2020.0000. ■

SUBJEKTIVITET ER TEMPORALITET

I denne udgave af Akademia kan du blandt andet læse om, hvorfor ting overhovedet kan være oppe i tiden gennem noget, der ikke er oppe i tiden, nemlig almenpsykologien. Jeg vil præsentere udfordringer, glæder, forvirringer og fund, som opstod i forbindelse med skrivningen af mit bachelorprojekt, der ud fra Merleau-Pontys forståelse af subjektivitet undersøgte, hvordan det enkelte subjekt igangsætter handlinger. Til slut er der en kort liste over den særligt spændende litteratur, jeg benyttede mig af, hvis man er interesseret i emnet.

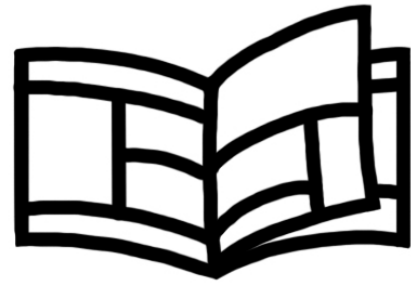
Af Gustav Egede Kristensen, stud.psych.

Psykologi er videnskaben om følelser, tanker og adfærd. Sådan lyder en gængs definition af den videnskab, som alle os psykologistuderende kæmper med til daglig. I mit bachelorprojekt fokuserede jeg på det tredje begreb i rækken, nemlig adfærd. Særligt fokuserede jeg på, hvordan adfærd igangsættes, hvilket ofte betegnes som *agency*. Jeg havde længe været fascineret af fænomenologien og valgte derfor at kaste mig over Maurice Merleau-Pontys kropsfænomenologi. Derfor blev min problemformulering: Hvorledes kan subjektets *agency* forstås almenpsykologisk ud fra Merleau-Pontys adfærdsforståelse og subjektsyn? Jeg havde glædet mig til at skrive mit bachelorprojekt, da jeg så det som en mulighed for at kunne fordybe sig lidt mere, end man har tid til normalt. Men det var bestemt heller ikke en proces uden bump på vejen.

Adfærd og agency

Det var en anelse tilfældigt, at det lige netop blev *agency*, som blev opgavens omdrejningspunkt. Jeg var i første omgang interesseret i forholdet mellem krop og psyke. Igennem

Simo Køppes udlægning af kroppens historie i den generelt udmærkede bog *Kroppen i Psyken*, læste jeg mig ind i en diskussion om, hvad der egentligt er den styrende instans i subjektet. Altså hvad der er *agency*. Mens spørgsmålet har været omdiskuteret i neurologien i århundreder, optegner der sig kort tid efter psykologiens institutionelle fødsel i slutningen af 1800-tallet to grundpositioner for, hvordan subjektet igangsætter en given handling. Stridspunkterne er begreber som sansning, motorik, adfærd, refleks mm. Den første position er stærkest udtalt hos den gamle behaviorist John Watson med den gamle stimulus-respons-model. Denne model ligger til grund for mere psykologi, end man lige tror, hvis man forstår stimulus-respons i bred forstand. Input-processering-output. Den anden grundposition er til dels en kritik af stimulus-respons-tankegangen og ses ekspliciteret hos pragmatisten John Dewey. Jeg vil ikke gå ind i diskussionen yderligere, men Dewey viser på en meget overbevisende måde, hvordan respons lige så godt kan komme før stimulus, og hvordan subjektet ikke sanser stimuli passivt, men snarere hele tiden handler ind i verden som en samlet koordinerende instans.

Akademia

En føljeton til indblik
i opgaver og specialer

Watson og Deweys grundmodeller blev en slags kontekstualisering af agency-debatten i psykologien og blev på den måde baggrunden for arbejdet med Merleau-Ponty. Men først lidt om almenpsykologi.

Spøgelset almenpsykologi

Det blev langsomt klart for mig, at opgaven primært ville blive en videnskabsteoretisk undersøgelse, og at det med opgavens omfang ville være mere relevant at fokusere på teori og videnskabsteori over empiri. Ifølge den evigt magtfulde studieordning kræver dette dog, at man skriver en almenpsykologisk opgave. Jeg huskede svagt begrebet fra videnskabsteori og personlighedspsykologi, men hvad i alverden er det egentligt? Almenpsykologi plejede at være et kursus her på psykologiuddannelsen på KU, men da vi ikke direkte undervises i det mere, var det en anelse svært ud fra de meget sparsomme beskrivelser i studieordningen at identificere, hvad det overhovedet vil sige. Efter længe søgen og hjælp fra min vejleder, sporede jeg mig dog ind på Niels Engelsteds – tidligere lektor og institutleder på vores institut – bud på, hvad almenpsykologi egentligt er. Åbenbart har vi i Danmark haft en stolt tradition for almenpsykologi tilbage før årtusindskiftet. For Engelsted har almenpsykologi fokus på det, der kendetegner subjektet som sådan, og er derfor en undersøgelse af, hvad psykologi, psyken og subjektivitet er. Dette gjorde (heldigvis) Merleau-Pontys fænomenologi endnu mere relevant.

Merleau-Ponty

Merleau-Ponty kan være svær at gå til, og jeg var også nødt til at læse dele af hovedværket *Perceptionens fænomenologi*

gi et par gange. Jeg kan varmt anbefale Ulla Thøgersens introduktion til Merleau-Pontys forfatterskab samt den lille og lidt mere letlæselige bog *Perceptionens primat*, der er lavet ud fra en forelæsning, Merleau-Ponty holdt om sin filosofi. Merleau-Ponty arbejder videre fra Edmund Husserl og Martin Heideggers fænomenologier, men forholder sig samtidigt til psykologiske skoledannelser som behaviorismen, gestaltpsykologien, neuropsykologien og psykoanalysen. Dette gør ham særligt interessant at læse som psykologistuderende. Det føltes til tider lidt rodløst at arbejde uden empiri. Min fremgangsmåde var at analysere Merleau-Pontys subjektsyn samt at sammenstille Merleau-Pontys forståelse af forskellige begreber som intentionalitet, adfærd, perception, krop, motorik osv. med agency-begrebet.

Jeg skrev lidt tidligere, at du, kære læser, kan læse om, hvorfor noget kan være oppe i tiden. Det er relateret til et øjeblik, hvor min læsning for alvor løb panden mod muren. Jeg løb ind i Merleau-Pontys kryptiske tese om, at subjektivitet er temporalitet, og at temporalitet ligeledes er subjektivitet – en pointe, som jeg ikke synes, at man hører meget om her på studiet eller i sekundærlitteratur. Jeg endte med at fortolke pointen som noget i retning af, at det, at være subjekt, er at være i tilblivelse rettet ud i fortiden og fremtiden. Ikke desto mindre er tidslighed og subjektivitet uadskillelige for Merleau-Ponty og derfor, ja, er der ikke nogen tid uden subjektet. Man hører nok ofte om Merleau-Ponty som kroppens filosof. Det er også rigtigt, at han bruger enormt meget tid på at forstå kroppen som subjekt, men han behandler også et hav af andre temaer, fx tiden, sproget og samfundet. ►

Hvad kom jeg frem til?

For det første kom jeg frem til, at almenpsykologien er et enormt spændende felt, som jeg godt kunne tænke mig at undersøge nærmere blandt andet ud fra fænomenologien. I denne opgave hjalp Merleau-Ponty mig med at forstå, at adfærd ikke er noget, der som sådan igangsættes, da subjektet som tidslighed altid er i færd med noget rettet imod verden. Dernæst er adfærd først og fremmest en gestalt, der udvikler sig ud fra subjektets samlede eksistens. Det hele lyder nok ret VT-nørdet og lidt virkelighedsfjernt, hvilket er ironisk, når Merleau-Ponty netop forsøger at bringe filosofien og psykologien ned på jorden. Men det synes jeg også er okay, når man skriver et bachelorprojekt – så kast dig endeligt ud i Merleau-Ponty eller andre af de svært tilgængelige tænkere i psykologiens verden. Du får nok sjældent muligheden igen. Og selvom man ikke kan tage nogle konkrete praktiske konsekvenser med sig, får man muligheden for at komme ind i en måde at tænke på, der på sigt kan have mangeartede konsekvenser for ens syn på videnskab, psykologi og alle mulige andre ting i livet.

Indputs opgavedatabase

Mangler du inspiration til at skrive dit bachelorprojekt? Eller har du måske et liggende, som du ikke vil have noget imod, at andre ser? Så har Indput en spirende opgavedatabase, hvor studerende kan se hinandens opgaver. Find den her <https://www.indput.dk/bacheloropgaver>.

Litteratur til emnet

- Dewey, J. (1896). The reflex arc concept in psychology. *Psychological Review*, 3(4), 357–370.
- Engelsted, N. (1995). *Personlighedens almene grundlag* (2. udg., Bd. 1). Aarhus University Press.
- Køppe, S. (2004). Kroppens historie. I *Kroppen i psyken* (s. 15–48). Hans Reitzels Forlag.
- Merleau-Ponty, M. (1995). *Perceptionens primat og dets filosofiske konsekvenser*. Det Kgl. Danske Kunstakademi.
- Merleau-Ponty, M. (2009). *Kroppens fænomenologi* (2. udg.). Det lille forlag.
- Thøgersen, U. (2004). *Krop og fænomenologi: En introduktion til Maurice Merleau-Pontys filosofi* (1. udg., 1. opl.). Systime Academic.
- Watson, J. B. (1913). Psychology as the behaviorist views it. *Psychological Review*, 20(2), 158–177. ■

IND UNDER HUDEN

Fotos af Ursula Teodora Moeran, stud.psych.

Anna Sofie Andersen

Hils på Anna Sofie, det spritnye aspirerende medlem af Indput! Anna Sofie havde desperat brug for noget kreativ adspredelse efter tre semestre med statistiske udregninger fra helvede og ødipal psykoanalyse, så nu er hun endelig blevet en del af det fantastiske Visual-team i Indput. Anna Sofie har et nærmest toksisk forhold til diverse reality-TV serier, og (selvom hun ikke vil indrømme det) ville hun til hver en tid foretrække et afsnit af Den Store Bagedyst fremfor enhver given Kafka eller Helle Helle bog. Derudover knuselsker Anna Sofie alle afarter af chokolade, Harry Potter og god akustik. Skulle du spontant støde ind i Anna Sofie på Campus (vel og mærke først efter kl. 10 i vintermånederne, da hendes circadian rhythm er totalt ude af trit i disse mørke morgener), da er du hjerteligt velkommen til at sige hej.

Mollie Næss-Schmidt

Mollie er en af Indput-redaktionens nyeste illustratorer, og hun er besat af lys. Møder du Mollie på campus, er der stor chance for, at hun vil pege i en retning og råbe "Se lyset!" og fotografere det. På sådanne tidspunkter skriver hun også gerne til sine venner "Er du ude lige nu? Ser du lyset?". Mollie er glad for at opleve og skabe scenekunst. Hun spiller på flere instrumenter, men drømmer om at lære at spille på en lyserød cello, og at blive optaget i en lyserød strygekvartet med sin ven Katrine, som drømmer om at lære at spille på en lyserød violin. Mollie har SPRÆNG danseteater sammen med seks af sine venner. Hun har engang på scenen slået sin ven Katrine over fingrene med en trommestik ved en fejltagelse, fordi hun var i rolle. ■

FIND TIDSBEGREBERNE!

Af Maja Koch Nielsen, stud.psych. og Natascha M.R. Hansen, stud.psych.

M S Y E T N G N C N T T C T O
R M A F R I L C V W B X G M A
O W V C L E M A E H O I X O R
P P O S P I S E H B V L W S A
E K D Y O R B I G E X L Å G F
Q I Y G D F K H V L T K R N O
T H A S T I G H E D A J H A R
A L X O S O T U Y V Æ S U L I
J J D B V T Y L N V K Y N T N
V O K K E F O G N E I Q D V D
C J N M D E A D L I N E R L E
O E P V L S Ø U W F I C E F N
M U Z R Z G J F A K Z Z D B E
S G N E N E V I K S R U E F O
X X F U C X I G W P U D Y D E

1.	Århundrede	5.	Deadline	9.	Evigt
2.	Forinden	6.	Hastighed	10.	Jævn døgn
3.	Langsomt	7.	Tempus	11.	Tidslig
4.	Timeglas	8.	Urskive	12.	Visere

Regler/Guide:

- * Ordene kan være skrevet baglæns
- * Ordene kan stå både vandret, lodret og diagonalt
- * Ordene kan krydse hinanden og dele bogstaver

"Mit frivilligjob på Livslinien minder mig om, at der er rigtige mennesker med ægte problemer bag de tekster, vi læser på studiet"

Ada, 26, studerer en kandidat i psykologi og er frivillig rådgiver på Livslinien. I halvandet år har hun hjulpet mennesker med selvmordstanker, pårørende og efterladte til selvmord.

Hvorfor er du frivillig på Livslinien?

Det er jeg, fordi jeg grundlæggende interesserer mig for at hjælpe mennesker. På studiet læser vi rigtig meget om sårbare mennesker og deres diagnoser. Nogle gange glemmer man som studerende, at det er ægte mennesker, vi læser om. Det bliver hurtigt meget teoretisk det hele.

Hvor hørte du om Livslinien?

En aften sad jeg med en ven fra psykologistudiet. Vi talte om, at det kunne være fedt at finde et frivilligt arbejde, fordi vi gerne ville lave noget meningsfuld i vores fritid. Vi fandt Livslinien på nettet og kort tid efter sendte min ven en ansøgning. Han startede op som telefonrådgiver og blev hurtigt meget begejstret for det.

Hvad fik dig til at melde dig?

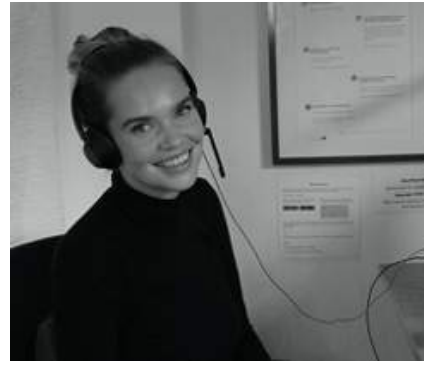
Min studiekammerat kunne slet ikke lade være med at tale om, hvor givende det var at være frivillig på Livslinien. Han fortalte om det gode fællesskab mellem de frivillige, og hvor meget tværfaglig viden han fik fra de nye kollegaer. Det tiltalte mig især, når han fortalte om de dybe samtaler han havde - både med de mennesker, der kontakter Livslinien og med kollegerne. Han fortalte også, at de ansatte i sekretariatet tager rigtig godt vare på de frivillige. Man kan for eksempel tale med en ansat, hvis man har brug for det efter en svær samtale med en bruger. Da jeg hørte om de trygge rammer, var jeg solgt - det var noget jeg virkelig gerne ville, husker jeg.

Hvor vigtigt var det, at frivilligjobbet er studierelevant?

Da jeg søgte ind, var det ikke så vigtigt for mig, at jobbet var direkte relevant for mit studie. Det vigtigste var, at jeg kunne være der for andre mennesker og hjælpe dem med svære tanker og følelser. Nu synes jeg, at jobbet på Livslinien giver mega meget mening i forhold til mit studie. Jeg elsker alt det teoretiske, men det er fedt at få praktisk erfaring med et område, som jeg rent faktisk skal arbejde med en dag.

Hvilke erfaringer fra Livslinien kan du bruge i forbindelse med dit studie og fremtid?

Jeg er blevet god til at lytte aktivt til mennesker og undlade at

bringe mig selv og egne erfaringer i spil. Når man taler med mennesker i livskrise, skal samtalen tage udgangspunkt i deres situation. Som psykolog skal du netop sætte dig selv til side og have 100 procent fokus på det sårbare menneske foran dig. Jeg lærer også at sætte grænser for mig selv. Nogle gange udfordrer brugerne mine grænser, og det er ikke altid, at jeg lægger mærke til det under samtalen. Gennem supervision og samtaler med de rådgivningsfaglige medarbejdere på Livslinien har jeg fået redskaber til at opdage, når det sker og at sige fra på en god måde, så vi kan fortsætte samtalen. Det er også vigtigt at kunne som psykolog, tænker jeg. Derudover har jeg lært at risikovurdere, så jeg ved, hvornår der er brug for at kontakte 112.

Hvordan fungerer det tidsmæssigt at være frivillig tolv timer om måneden ved siden af studiet?

Nogle gange kan jeg godt være træt efter en lang dag på studiet eller på jobbet, men jeg har aldrig droppet en vagt. Jeg prioriterer samtalerne på Livslinien i min hverdag, fordi det giver så meget mening og hiver mig op de dage, hvor jeg har lyst til at gå hjem og slappe af. Jeg går altid derfra med en god følelse i kroppen og fornyet energi. Jeg kunne selvfølgelig godt finde et lønnet studierelevant arbejde, men det føles rigtigt for mig at være frivillig. Jeg tror også, at det har betydning for dem, der kontakter Livslinien, at vi lytter til deres problemer og drager omsorg af egen frie vilje.

Vil du vide mere om at være frivillig chat-, mail-, eller telefonrådgiver på Livslinien?

Læs mere på www.livslinien.dk/bliv-frivillig

Psyk & Tværs # 29

Af Zacharias Dyrborg, stud.psych.

Lodret

1. Hvad vi bliver efter endt uddannelse
2. DNAs gode ven
3. Ohm
4. Aurora borealis
5. Guld på spansk
6. Samtidige
7. Rødbrune hundelignende handyr
10. En bestemt lyd fra et gulvbræt
15. 5 på romertal
16. Var i nutid
20. En form for lydanlæg
23. Statistisk kodesprog

Vandret

1. Tid græsk
7. ____ København (tøj- og solbrillemærke)
8. Forkortelse for en af Paris' lufthavne
9. Uden for tid
11. En reference uden årstal på engelsk i APA
12. Neodym
13. Den tørreste besked
14. Fjender
17. SPIS!
18. Græsk pita. Sammen med 17 er det en opfordring
19. E-cigaretter
21. Din populations størrelse
22. Sidste del af den franske betegnelse for at lave et statskup
23. Start på emnet i et e-mail svar

Vind et gavekort på 100 kr. til Academic Books!

Tag et billede af din løste Psyk & Tværs og send det til kryds@indput.dk senest d. 1. marts 2023, så trækker vi lod blandt de korrekte løsninger.

**Academic
books**

	1	2	3	4	5	6
7				8		
9			10			
11			12			13
14		15			16	
17			18			
19		20				21
22					23	

